

Institutul pentru
Orașe Vizionare

Galați Focșani Giurgiu

Iași Miercurea-Ciuc Oradea Piatra-Neamț

2025
Ediția a II-a

Alba Iulia Alexandria

Buzău

Beta-Turnu Severin Deva Craiova Constanța Cluj-Napoca Călărași Bacău Baia Mare Bistrița Botoșani Brăila Brașov Iași

Barometrul de
performanță urbană
41 de municipii

Partener strategic

CITY INDEX: DINCOLO DE CLASAMENTE

Felix Tătaru
Președinte
Institutul pentru Orașe Vizionare

Iată-ne la cea de-a doua ediție a CITY INDEX, barometrul de performanță al celor 41 de municipii reședință de județ din România. Prima ediție, lansată în iulie 2024, a generat, așa cum ne așteptam, reacții diverse, dar toate valoroase: mândrie în unele orașe, surpriză în altele, nemulțumire, dar mai ales ambiție. În unele locuri, rezultatele au fost o confirmare; în altele, un impuls de a privi mai atent la ce funcționează și ce nu. Mai multe orașe ne-au cerut analize personalizate pentru a-și calibra strategiile, ceea ce arată că CITY INDEX a început să își împlinească misiunea: să fie un instrument de lucru real pentru comunități și liderii lor.

De atunci, România a traversat un an dificil pentru administrațiile locale: 2024 și începutul lui 2025, cu multiple runde de alegeri, au însemnat o perioadă de așteptare și prudență. Alegerile locale au adus,

în unele orașe, continuitate, iar în altele, reconfigurare și o nouă viziune. În ambele cazuri, ele au deschis o fereastră importantă pentru a reaseza priorități, pentru a revalida direcții de dezvoltare și pentru a mobiliza comunitățile în jurul unor obiective comune.

De aceea, în ediția din acest an nu am pus accentul pe diferențele de poziționare față de anul trecut. Primele zece orașe din clasament nu sunt fundamental diferite de cele din 2024, însă îi invităm pe cititori să privească mai atent spre mijlocul clasamentului – acolo unde dinamica este mai mare și unde se vede cel mai bine ambiția orașelor care se consolidează și cresc.

Marile proiecte urbane au nevoie de timp și stabilitate pentru a-și produce efectele. Ne-am concentrat pe evoluția generală a orașelor, pe tendințele care devin vizibile și pe exemplele de reziliență și inovație care pot inspira și alte comunități. De aceea am ales anul acesta să aducem în prim-plan un studiu de caz dedicat unui oraș care a surprins prin consistență și direcție și care poate oferi lecții valoroase și altor orașe.

Nici această ediție a CITY INDEX-ului nu este un clasament al administrațiilor, ci o radiografie a orașelor, un mod de a înțelege cum se articulează calitatea locului, prosperitatea și vibrația comunității. Rezultatele reflectă nu doar munca instituțiilor, ci și energia colectivă a oamenilor care trăiesc, lucrează și visează acolo.

Privind mai larg, și România, asemenea Europei, traversează o perioadă de redefinire a identității urbane. Orașele noastre sunt în prima linie a schimbării – de la digitalizare și sustenabilitate, până la transformarea mobilității și renașterea vieții culturale. Ele devin tot mai conștiente că nu mai concurează doar pentru investiții, ci și pentru încredere, talent și calitatea vieții. Tocmai de aceea, avem nevoie de orașe care ascultă, implică și includ, orașe care creează contexte în care fiecare locuitor se simte parte dintr-un „noi” mai mare. Acolo unde viziunea și ambiția trec dincolo de următoarele alegeri, unde comunitatea este implicată în croirea unui vis comun măcar pe zece ani, și proiectele orașului capătă o altă dimensiune și devin adevărați catalizatori de patriotism local.

Dacă anul trecut spuneam că vrem orașe din care copiii noștri să nu mai simtă nevoia să plece, anul acesta adăugăm: vrem orașe în care să vrea să se întoarcă, să crească, să construiască, să inoveze. Pentru că dezvoltarea nu este doar despre clădiri sau infrastructură, ci despre relația dintre oameni și locul lor. Despre a construi împreună orașe în care ne simțim acasă.

Vă invit să priviți acest raport nu ca pe un clasament, ci ca pe o hartă a potențialului urban al României. Și dacă vreți să discutăm mai multe despre rezultate, metodologie sau despre cum putem lucra împreună pentru a crește performanța orașelor noastre, vă invit să ne contactați.

Cum a arătat România urbană în anul 2024?

Marius Cristea
Expert în dezvoltare urbană,
vicepreședintele Institutului pentru
Reziliență Climatică, Economică și
Socială

Anul 2024 a adus cu sine multe provocări, dar și oportunități pentru orașele românești. Datele statistice oficiale ne arată că țara noastră este printre cele mai slab urbanizate din Uniunea Europeană (sub 55%), iar populația cu domiciliul în orașele autohtone scade cu circa 1% pe an. Totuși, aceste date fac referire la granițele urban-rural definite de autoritățile comuniste la reforma teritorială din 1968. Realitatea din teren e că orașele mari și medii ale României au depășit de mult aceste frontiere administrative, astfel că peste 70% din populația țării trăiește în prezent într-o zonă urbană funcțională, un procent ce ne apropie de media urbanizării din U.E. Așadar, periurbanul se extinde rapid, aducând cu sine provocări legate de infrastructură, transport și servicii publice.

În anul 2024 am continuat să asistăm la o polarizare demografică în jurul Capitalei și al câtorva centre regionale, care atrag populație tânără și forță de muncă din orașele mici, din zona rurală și, mai nou, din străinătate. Totuși, până și aceste „orașe magnet” încep să resimtă efectele îmbătrânirii demografice care afectează întreagă Europă, în principal prin creșterea presiunii pe serviciile sociale de sănătate și îngrijire. În orașele mici, generațiile „decreștelor” și seniorilor tind să devină majoritare, ceea ce antrenează un cerc vicios al dezvoltării, în care scade apetitul pentru antreprenariat, pentru construcția sau achiziția de locuințe, pentru o viață civică dinamică.

Din perspectivă economică, anul 2024 s-a remarcat printr-o creștere modestă în raport cu anii anteriori, o cauză fiind și contextul european de relativă stagnare, în condițiile în care România este tot mai integrată în fluxurile economice de pe bătrânul continent. Deși orașele românești nu se confruntă încă cu un fenomen accentuat de șomaj, ci chiar cu deficit de resurse de muncă pentru multe ocupații, mediul de business a resimțit dispariția treptată a euforiei de pe piața outsourcing-ului IT, care a afectat mai ales orașele în care acest sector a fost motorul creșterii economice din ultimii ani, cum este Cluj-Napoca. Nici orașele cu o amprentă industrială mai puternică, precum cele din vestul țării, nu au avut un an excepțional din cauza cererii reduse

de pe piața vest-europeană și a competiției produselor asiatice sau chiar americane (de ex. autoturisme electrice).

În domeniul protecției mediului și al luptei împotriva schimbărilor climatice, anul 2024 a fost marcat de lansarea M100, o misiune în oglindă care își propune ca minim 10 orașe românești importante să devine neutre din punct de vedere al emisiilor de carbon până în anul 2035. Acestea se adaugă la cele 3 (București Sector 2, Suceava și Cluj-Napoca) care sunt parte din misiunea europeană pentru 100 de orașe neutre climatic și smart, cu țintă anul 2030. Per ansamblu, mediul ONG și cel universitar au reușit să intensifice discuția despre orașe verzi, sustenabile și reziliente la schimbările climatice.

Din perspectiva guvernantei urbane, anul 2024 a adus un surplus al investițiilor publice, impulsionate fiind de disponibilitatea fondurilor nerambursabile din PNRR și din alte programe finanțate de U.E. Acestea au reușit să compenseze parțial problemele de asigurare a necesarului de finanțare din surse proprii pentru investiții publice, care este vizibil mai ales la nivelul orașelor mici și mijlocii. Totuși, efectele investițiilor din fonduri europene vor fi mai vizibile în mediul urban începând cu anul 2026, când se încheie implementarea PNRR și când Programele Regionale vor lucra la turaj maximă. De remarcat este și faptul că alocările de la bugetul de

Alba Iulia Arad Pitești Bacău Oradea Bistrița Botoșani Brașov Brăila București

stat pentru investiții în orașe au fost mai generoase decât de obicei, situație specifică anilor electorali, așa ca am găsit șantiere la tot pasul.

Orașele românești au continuat să se digitalizeze și anul trecut, tot mai multe dintre acestea anunțând lansarea de noi servicii online pentru cetățeni și mediul de afaceri, de la emiterea de certificate de urbanism până la aplicații GIS complexe care îți permit să vezi dacă vecinii tăi au obținut autorizație să ridice o construcție nouă. Totuși, impresia de ansamblu e că ritmul acestui proces este insuficient și lipsit de o viziune clară asupra integrării valului inteligenței artificiale.

Zonele urbane funcționale și zonele metropolitane, deși beneficiază de legislație aprobată în anul 2022 care este însă doar parțial aplicată, nu au reușit încă să devină vectori reali ai unor politici publice ținte către

rezolvarea problemelor de dezvoltare generate de expansiunea continuă a orașelor dinamice dincolo de granițele lor administrative.

Cum arată anul 2025?
Acestea ar fi, pe scurt, coordonatele anului 2024 pentru dezvoltarea orașelor din România. Așteptările de la anul 2025 sunt unele mari și cu implicații profunde, unul dintre exemple fiind adoptarea de către Parlament a Codului Amenajării Teritoriului, Urbanismului și Construcțiilor, obiectiv asumat prin PNRR care va trasa liniile directe privitoare la modul de gestiune a rezervelor de teren din orașe. Tot în acest an încep și negocierile pentru reforma Politicii de Coeziune de la nivelul U.E., care va impacta direct volumul de fonduri nerambursabile disponibile pentru orașele românești până în 2034. Tot în 2025 s-au pus bazele unei reforme fiscale care prevede, printre altele, creșterea

nivelului taxelor și impozitelor locale pe proprietăți, o măsură menită să sporească autonomia financiară a municipalităților. Ce nu vom vedea, cel mai probabil, în 2025 e o decizie despre reorganizarea administrativă, măsurile anunțate până în prezent fiind mai degrabă orientate către un aparat administrativ mai simplu rămas în granițele teritoriale actuale. Dar lucrurile sunt încă în dinamică și vom vedea ce reforme vor fi puse pe tapet. Până atunci continuăm să credem în orașe!

Foto: Primăria Bistrița

Ploiești Satu Mare Zalău Sibiu Suceava Alexandria Timișoara Tulcea Vaslui
Târgu Jiu Miercurea Ciuc Deva Slobozia
Galați Giurgiu

De ce un index al orașelor?

Orașele sunt principalul teren de competiție al secolului XXI: atrag talente, generează inovație și definesc calitatea vieții. România nu face excepție. Într-un moment în care PNRR, tranziția verde și digitală sau competiția globală pentru resurse umane rescriu ierarhiile, performanța orașelor devine esențială. CITY INDEX răspunde acestei provocări, funcționând ca o oglindă a realității prezente, dar mai ales ca o orientare pentru viitor.

Principiul fundamental din spatele acestui demers este simplu. Pentru a putea îmbunătăți, trebuie mai întâi

să măsurăm. Indexul nu este un simplu clasament sau o evaluare a administrației locale, ci o radiografie bazată pe date a orașului, văzut ca un ecosistem complex. El aduce o perspectivă obiectivă, dincolo de percepțiile subiective, evidențiind punctele forte și vulnerabilitățile orașelor.

Acesta are potențialul de a deveni un ghid de planificare pentru toți actorii urbani. Pentru administrații, este un instrument de fundamentare a deciziilor și fixare a unor priorități; pentru mediul de afaceri, un indicator de oportunități; iar pentru

cetățeni, o sursă de informare pentru a înțelege comunitatea și a lua decizii personale, de la alegerea locuinței la implicarea civică. Scopul final este de a dezvolta orașe în care oamenii își doresc să trăiască, să muncească și să se bucure de viață.

CITY INDEX este instrumentul Institutului pentru Orașe Vizionare pentru a măsura, compara și îmbunătăți performanța urbană. Fără măsurare, nu există direcție. Fără comparație, nu există ambiție.

Foto: Primăria Târgu Mureș

Foto: OMD Constanța - Mamaia

Cum ajută CITY INDEXUL?

Indexul acționează ca o radiografie obiectivă care stimulează un dialog despre realitatea orașului și direcțiile de viitor. Datele din Index pot fi un punct de plecare pentru planuri de acțiune concrete, pentru că validează percepții și descoperă oportunități mai puțin conștientizate

1

Permite monitorizarea performanței și evaluarea impactului. Prin analiza anuală, indexul creează o buclă de feedback, permițând administrației să vadă efectele deciziilor trecute asupra indicatorilor și să sporească transparența și responsabilizarea.

2

Acționează ca o pârgie pentru atragerea de finanțări. Datele indexului oferă argumentația cantitativă necesară pentru a fundamenta proiecte în fața finanțatorilor (ex: fonduri europene, banci) și a partenerilor strategici.

3

Construiește o fundație credibilă pentru brandul de oraș. Rezultatele pozitive devin instrumente de marketing, transformând datele în povești de succes pentru a atrage investiții, noi rezidenți (talente) și turiști, și pentru a consolida mândria locală.

4

Ajută cetățenii să înțeleagă mai bine realitatea orașului în care trăiesc. Indexul traduce date complexe în informații accesibile, permițând locuitorilor să vadă unde se află comunitatea lor, ce progrese face și ce probleme rămân de rezolvat. Astfel, stimulează implicarea civică și încrederea în procesul decizional.

5

Inspiră soluții noi prin comparații relevante (benchmarking). Raportarea la orașe similare permite identificarea modelelor de succes și a bunelor practici, oferind o sursă de inspirație valoroasă pentru a adopta politici care și-au dovedit eficiența în alte localități.

6

Servește ca un cadru de evaluare pentru investitori. Oferă companiilor și investitorilor privați o analiză obiectivă a potențialului economic și social al orașelor, orientând astfel deciziile de investiții.

Foto: Primăria Alba Iulia

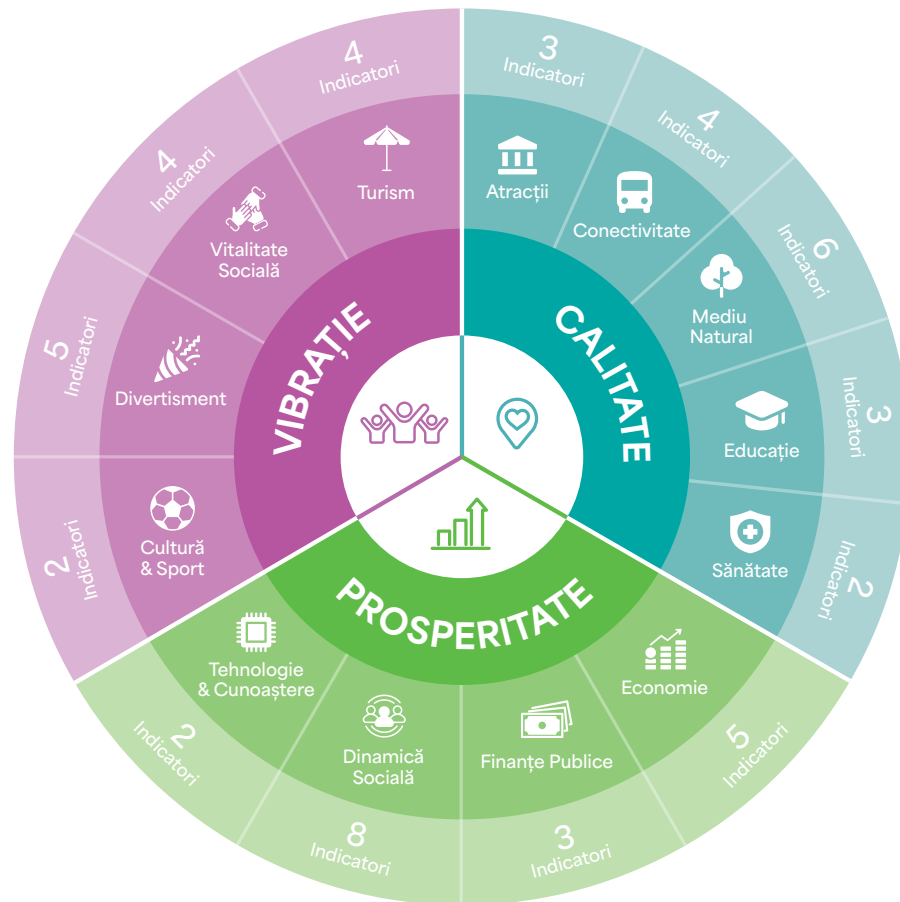
Metodologie

Ediția 2025 a CITY INDEX analizează și consolidează cele mai recente date disponibile pentru cele 41 municipii reședință de județ, acoperind în principal perioada 2023-2024. Această referință temporală asigură relevanța analizei și permite o comparație directă cu ediția anterioară din 2024.

Arhitectura Indexului. CITY INDEX-ul analizează 51 indicatori care reflectă diverse aspecte ale performanței urbane, grupate în trei componente principale: CALITATE, PROSPERITATE și VIBRAȚIE. Aceste componente reprezintă lentilele prin care privim realitatea orașelor, evidențiind aspecte-cheie pentru o analiză cuprinzătoare și echilibrată a performanței acestora.

Sursele datelor. Metodologia utilizată se bazează pe o abordare care combină date statistice oficiale dintr-o varietate de surse, cu indicatori cantitativi derivați din evaluările a mii de rezidenți și turiști, obținute de pe platforme online precum TripAdvisor sau Google Places. Această abordare hibridă este esențială deoarece ne permite să traducem în cifre și percepția publică, reflectată în ratinguri medii și numărul de recenzii. Măsurăm, așadar, nu doar infrastructura existentă, ci și calitatea percepută a experienței urbane, un element important pentru atractivitatea unui loc.

Selecția și ponderarea indicatorilor. În construirea indexului și în stabilirea indicatorilor potriviți pentru evaluarea performanței orașelor, ne-am bazat

pe un proces colaborativ care a inclus experiența noastră de lucru cu localități din țară, ca Institut, și inputul valoros al unui panel de experți locali și internaționali în dezvoltare urbană, antreprenoriat, marketing, place branding, reprezentanți ai administrațiilor publice locale și ai ONG-urilor, specialiști în turism, demografie și planificare strategică. Ponderea fiecărui indicator în indexul final a fost determinată, de asemenea, printr-o combinație între opinia panelului de experți și experiența noastră de lucru în comunități. Astfel, indicatorii care influențează cel mai mult viitorul orașului, precum educația, inovarea și competitivitatea, au primit o pondere mai mare. În schimb, indicatorii care nu sunt direct controlați de oraș, dar influențează

totuși calitatea vieții urbane, cum ar fi vremea sau proximitatea anumitor atracții naturale, au primit o pondere mai mică.

Asigurarea comparabilității.

Scorurile fiecărui indicator au fost standardizate prin raportare la mărimea orașului (numărul de locuitori sau suprafață, după caz), pentru a asigura o comparație echitabilă între orașe de diferite dimensiuni.

**Continuitate
și noutăți metodologice
în ediția 2025**

Pentru a asigura o comparație directă și relevantă a evoluției orașelor, ediția din 2025 a CITY INDEX păstrează arhitectura metodologică a ediției anterioare. Majoritatea celor 51 de indicatori au fost actualizați cu cele mai recente date disponibile. Anumiți indicatori, prin natura lor statică (de exemplu numărul de monumente istorice sau proximitatea parcurilor naționale), au fost preluați din ediția precedentă, întrucât nu prezintă variații anuale semnificative. Singura ajustare metodologică vizează indicatorul referitor la atractivitatea universitară. Pentru a reflecta mai fidel complexitatea ofertei academice, pe lângă rankingul celei mai mari universități locale, am adăugat ca element de analiză și numărul de specializări universitare disponibile în oraș, raportate la numărul de locuitori.

Drobeta-Turnu Severin Târgu Mureș Piatra Neamț

Alba Iulia Arad Pitești Bacău Oradea Bistrița Botoșani Brașov Brăila București Cluj Napoca Constanța Iași Lugoj Miercurea Neamț Mureș Oradea Satu Mare Sibiu Suceava Alexandria Timișoara Vaslui Zalău

Slatina Ploiești Zalău Satu Mare Sibiu Suceava Alexandria

Institutul pentru Orașe Vizionare

Componente cercetate

- Indicatori
- Domenii

CALITATEA LOCULUI

Componenta „Calitate” vizează lucrurile la care ne gândim intuitiv când spunem că un oraș este un «loc de calitate». Ne referim la atracții, la mediul său fizic, aer curat, parcuri accesibile și un trafic civilizat. Ne raportăm, de asemenea, la siguranța și calitatea serviciilor esențiale care ne fac viața mai ușoară, de la școli și spitale performante, la o bună conectivitate cu restul lumii.

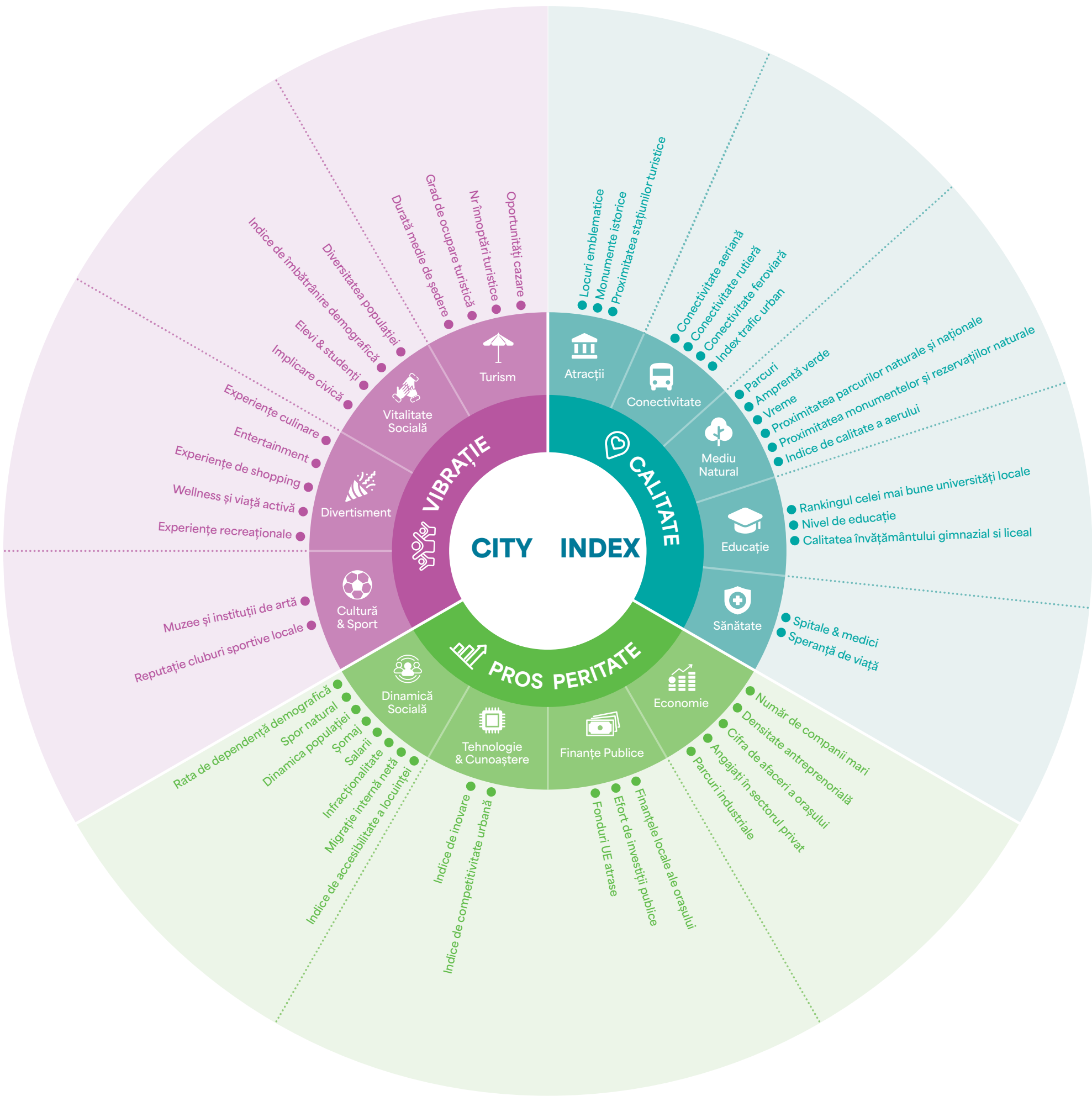
PROSPERITATEA LOCULUI

Componenta „Prosperitate” acoperă capacitatea unui oraș de a genera bunăstare și oportunități pentru locuitorii săi. Este despre o economie locală dinamică, unde găsești ușor un loc de muncă bine plătit și unde antreprenorii au curajul să investească. În același timp, prosperitatea înseamnă o administrație cu finanțe solide, capabilă să atragă fonduri europene, dar și un loc unde siguranța publică este asigurată și îți permiți să locuiești decent.

VIBRAȚIA LOCULUI

Componenta „Vibrație” abordează acel „ceva” care face ca un oraș să se simtă viu și plin de energie, dincolo de infrastructură și economie. Este despre diversitatea de experiențe pe care le oferă: de la experiențe recreative și de divertisment, la restaurante bune, muzee interesante, cluburi sportive în care poți avea o viață activă. Vibrația măsoară, în fond, pulsul social al comunității – energia tinerilor și a studenților, gradul de implicare civică și farmecul care atrage turiștii și îi face pe localnici mândri de orașul lor.

Elemente unice ale CITY INDEX-ului

Câteva elemente distincte fac din CITY INDEX un instrument unic în evaluarea și monitorizarea dezvoltării urbane:

Perspectiva holistică (360°)

Spre deosebire de analizele care se concentrează doar pe economie sau turism, indexul oferă o viziune integrată. Prin corelarea celor 51 de indicatori, ajută decidenții să înțeleagă cum o decizie într-un domeniu (ex: regenerare urbană) poate afecta performanța în altul (ex: atractivitatea pentru afaceri), permițând politici și intervenții publice mai coerente.

Granularitatea datelor

Informațiile utilizate sunt detaliate și granulare, pentru a oferi o imagine cât mai precisă a situației din fiecare oraș.

Diversitatea surselor de date

Indexul se bazează pe surse variate: date statistice oficiale, evaluări calitative ale rezidenților și turiștilor, dar și informații din surse terțe, asigurând astfel robustețea și relevanța rezultatelor.

Benchmarking pentru inspirație și competiție constructivă

Indexul plasează fiecare oraș într-un context relevant, permițând comparații cu comunități similare și adoptarea unor bune practice din alte zone.

Evidențierea punctelor tari și slabe

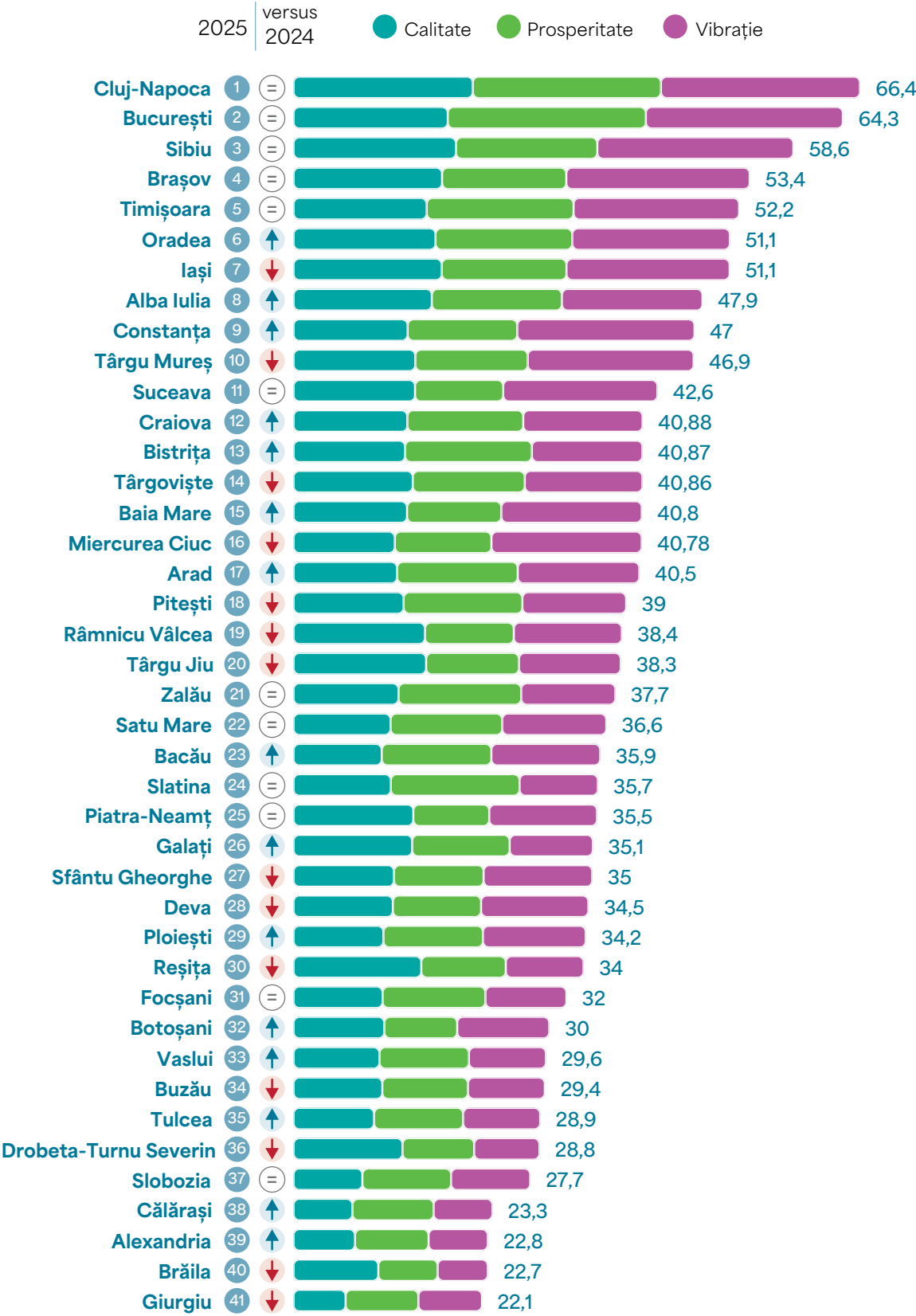
Indexul scoate în evidență atât atuurile, cât și vulnerabilitățile fiecărui oraș. Punctele forte validate de date pot fi transformate în piloni ai brandului de oraș, în timp ce vulnerabilitățile identificate devin priorități clare în planificarea politicilor publice și în argumentarea necesarului de investiții.

Actualizarea ca mecanism de evaluare a impactului

Prin actualizarea anuală, indexul devine un instrument dinamic de monitorizare. El permite administrațiilor și altor actori care influențează viața orașului să evalueze în timp impactul real al proiectelor implementate și să demonstreze progresul în fața cetățenilor, consolidând astfel transparența și responsabilizarea.

Clasament general orașe reședință de județ 2025

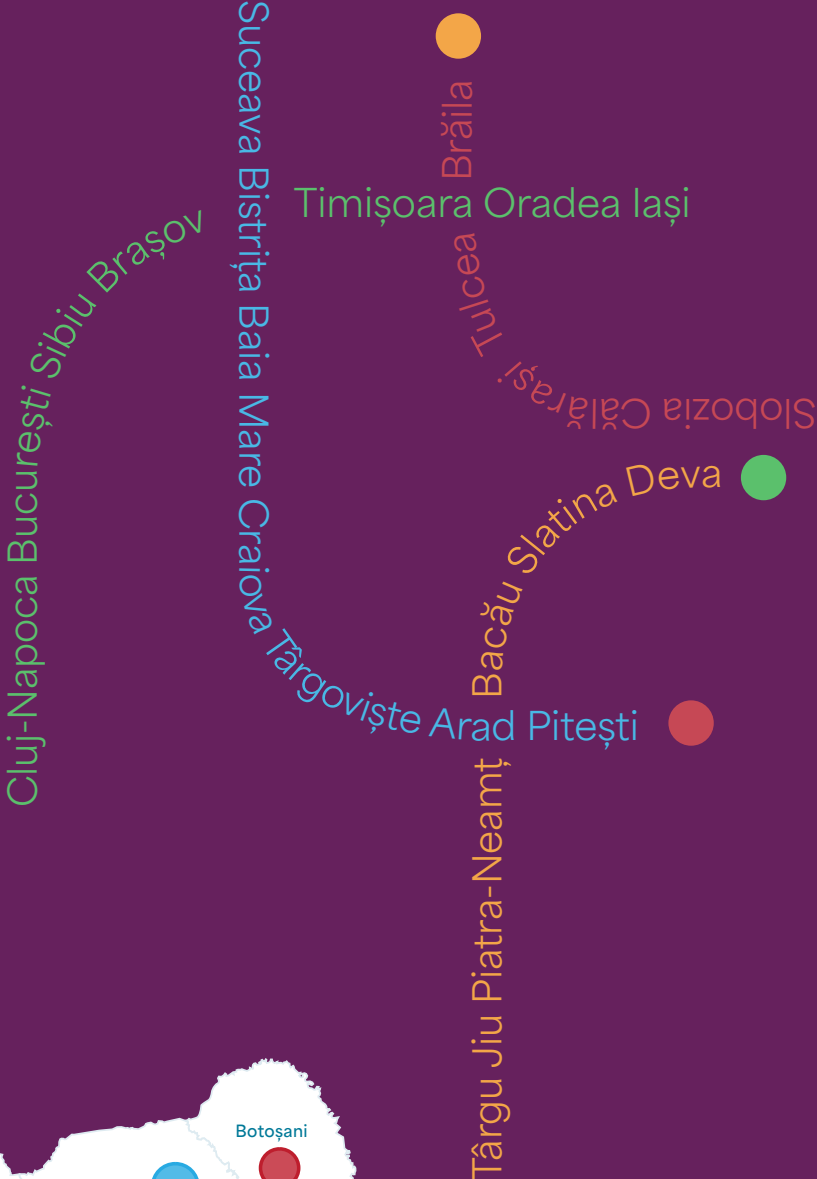
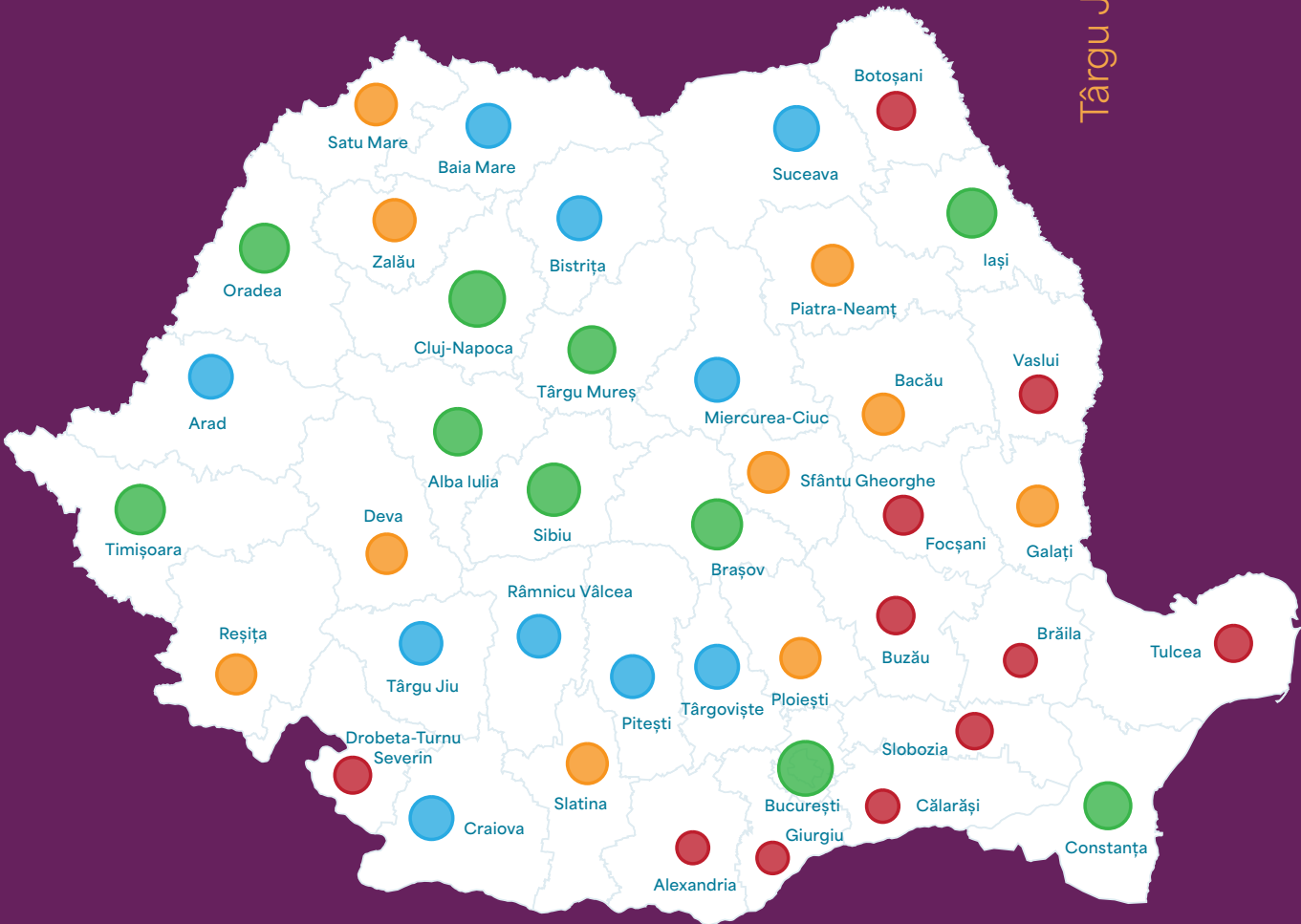
Distribuția orașelor pe clustere

Din primele cele mai performante 10 orașe, 7 sunt în interiorul arcului carpatic.

Cele mai puțin performante orașe sunt în exclusivitate în afara arcului carpatic.

Moldova are un singur oras în top 10 – Iași.

Locurile: 01-10 11-20 21-30 31-41

2025 versus 2024

1	Cluj-Napoca	62,9
2	Sibiu	57,1
3	București	54,2
4	Brașov	52,2
5	Iași	52,1
6	Oradea	49,9
7	Alba Iulia	48,6
8	Timișoara	46,8
9	Târgu Jiu	46,6
10	Râmnicu Vâlcea	46,2
11	Reșița	44,9
12	Târgu Mureș	42,8
13	Suceava	42,7
14	Piatra-Neamț	42,1
15	Târgoviște	41,9

Top 15 orașe CALITATE

Atracții
Conectivitate
Mediu natural
Educație
Sănătate

1 Educație 1 Conectivitate aeriană	39 Trafic urban 38 Calitate aer
1 Locuri emblematic 2 Monumente istorice	36 Trafic urban 24 Amprenta verde
1 Conectivitate 1 Parcuri	41 Trafic urban 41 Amprenta verde
2 Proximitate stațiuni turistice 4 Locuri emblematic	34 Calitate aer 23 Vremea
2 Educație 2 Speranța de viață	41 Calitate aer 38 Trafic urban
2 Conectivitate rutieră 4 Proximitate stațiuni turistice	25 Monumente istorice 22 Amprenta verde
2 Locuri emblematic 3 Calitate învățământ gimnazial + liceal	32 Spitale & medici 28 Conectivitate feroviară
3 Locuri emblematic 3 Conectivitate rutieră	40 Trafic urban 32 Amprenta verde
1 Proximitate parcuri naturale și naționale 3 Proximitate monum. și rezervațiilor naturale	31 Calitate învăț. gimnazial + liceal 29 Speranța de viață
1 Speranța de viață 3 Amprenta verde	40 Locuri emblematic 31 Conectivitate feroviară
1 Trafic urban 1 Amprenta verde	33 Conectivitate feroviară 30 Calitate învăț. gimnazial + liceal
1 Spitale & medici 5 Ranking universitate locală	35 Trafic urban 33 Calitate aer
3 Conectivitate aeriană 6 Proximitate stațiuni turistice	35 Parcuri 31 Trafic urban
2 Proximitate parcuri naturale și naționale 7 Amprenta verde	36 Conectivitate feroviară 31 Spitale și medici
1 Monumente istorice 8 Trafic urban	37 Conectivitate rutieră 27 Amprenta verde

Numererele reprezintă locul pe care se află orașul la indicatorul respectiv, în clasamentul celor 41 orașe analizate.

2025
versus
2024

Top 15 orașe PROSPERITATE

Domenii
Economie
Finanțe publice
Dinamică socială
Tehnologie & cunoaștere

1	=	București	69,6
2	=	Cluj-Napoca	66,1
3	=	Timișoara	51,6
4	=	Sibiu	49,7
5	=	Oradea	48
6	↑	Alba Iulia	45,7
7	↓	Slatina	45,2
8	↑	Bistrița	44,6
9	↓	Iași	43,8
10	↓	Brașov	43,7
11	↑	Zalău	43,1
12	↑	Arad	42,4
13	↑	Pitești	41,7
14	↑	Craiova	40,7
15	↓	Târgu Mureș	39,5

1	Cifra de afaceri a orașului
1	Indice de inovare
1	Densitate antreprenorială
2	Competitivitate urbană
3	Salarii
4	Competitivitate urbană
3	Competitivitate urbană
4	Finanțe locale
3	Densitate antreprenorială
3	Parcuri industriale
2	Migrația internă netă
6	Efort investiții publice
1	Rata de dependență demografică
2	Companii mari
2	Dinamica populației
3	Fonduri UE atrase
3	Spor natural
4	Indice de inovare
1	Migrația internă netă
5	Parcuri industriale
2	Fonduri UE atrase
2	Spor natural
5	Șomaj
7	Companii mari
5	Cifra de afaceri a orașului
5	Angajați în sectorul privat
5	Indice de inovare
5	Competitivitate urbană
6	Cifra de afaceri a orașului
7	Densitate antreprenorială

41	Infraționalitate
25	Fonduri UE atrase
41	Accesibilitate locuință
33	Infraționalitate
41	Dinamica populației
31	Infraționalitate
31	Accesibilitate locuință
31	Rata de dependență demografică
39	Accesibilitate locuință
22	Companii mari
30	Șomaj
29	Cifra de afaceri a orașului
38	Migrația internă netă
25	Accesibilitate locuință
37	Șomaj
33	Salarii
38	Rata de dependență demografică
35	Accesibilitate locuință
40	Fonduri UE atrase
40	Accesibilitate locuință
33	Șomaj
30	Salarii
38	Fonduri UE atrase
33	Spor natural
39	Fonduri UE atrase
26	Migrația internă netă
38	Accesibilitate locuință
32	Dinamica populației
36	Accesibilitate locuință
36	Rata de dependență demografică

Numeralele reprezintă locul pe care se află orașul la indicatorul respectiv, în clasamentul celor 41 orașe analizate.

2025
versus
2024

Top 15 orașe VIBRAȚIE

Domenii
Cultură și sport
Divertisment
Vitalitate socială
Turism

1	↑	Cluj-Napoca	69,9
2	↑	București	69,2
3	↓	Sibiu	68,9
4	↑	Brașov	64,4
5	↓	Constanța	62,3
6	=	Târgu Mureș	58,3
7	=	Timișoara	58,2
8	↑	Iași	57,3
9	=	Oradea	55,4
10	↓	Suceava	54,2
11	=	Miercurea Ciuc	52,8
12	↑	Alba Iulia	49,4
13	↓	Baia Mare	49,4
14	↑	Arad	42,7
15	↑	Craiova	41,9

1	Elevi & studenți
2	Entertainment
1	Wellness și viață activă
1	Entertainment
1	Oportunități cazare
1	Muzee și instituții de artă
1	Experiențe recreaționale
1	Numar înnoptări
2	Numar înnoptări
2	Durata medie de ședere
1	Cluburi sportive locale
1	Diversitate populației
3	Entertainment
3	Experiențe de shopping
2	Elevi & studenți
2	Experiențe de shopping
4	Experiențe culinare
5	Grad de ocupare turistică
3	Elevi & studenți
4	Grad de ocupare turistică
1	Implicare civică
4	Oportunități cazare
5	Cluburi sportive locale
6	Entertainment
4	Implicare civică
6	Wellness și viață activă
8	Diversitate populației
12	Experiențe culinare
5	Numar înnoptări
8	Entertainment

18	Îmbătrânire demografică
12	Durată medie de ședere
17	Diversitatea populației
16	Elevi & studenți
30	Durată medie de ședere
30	Îmbătrânire demografică
37	Îmbătrânire demografică
23	Implicare civică
34	Îmbătrânire demografică
28	Implicare civică
38	Îmbătrânire demografică
32	Durată medie de ședere
31	Îmbătrânire demografică
19	Grad de ocupare turistică
38	Diversitate populației
22	Cluburi sportive locale
28	Cluburi sportive locale
15	Îmbătrânire demografică
33	Durată medie de ședere
30	Diversitate populației
34	Experiențe de shopping
29	Entertainment
31	Durată medie de ședere
29	Experiențe de shopping
31	Grad de ocupare turistică
23	Experiențe recreaționale
38	Durată medie de ședere
34	Muzee și institutii de arta
32	Cluburi sportive locale
31	Implicare civică

Numeralele reprezintă locul pe care se află orașul la indicatorul respectiv, în clasamentul celor 41 orașe analizate.

Cluj versus București

Foto: Primăria Cluj-Napoca

Foto: Primăria Municipiului București

Cum reușește Cluj-Napoca să fie pentru a doua oară pe primul loc, în fața celui mai mare oraș din țară? Cum de "Inima Transilvaniei" câștigă iar în fața Capitalei țării?

Într-un clasament detaliat al celor mai performante orașe din România, mulți s-ar aștepta ca Bucureștiul, capitala și motorul economic incontestabil al țării, să ocupe detașat prima poziție. Surprinzător, însă, titlul de campion este adjudecat, la o diferență mica, de Cluj-Napoca. Pentru al doilea an consecutiv.

Cum reușește Clujul această performanță? Răspunsul stă într-un model de dezvoltare axat pe echilibru. În timp ce Bucureștiul câștigă detașat la capitolele de putere economică brută - cifră de afaceri, companii mari, finanțe locale - Clujul recuperează și depășește printr-un avantaj decisiv la **Calitatea locului**, un factor din ce în ce mai important.

Poziția Clujului este construită pe piloni esențiali pentru bunăstarea de zi cu zi a locuitorilor. Indexul arată că Clujul oferă un sistem de

educație mai performant la toate nivelurile, de la școli la universitate, un mediu natural mai sănătos, cu aer mai curat și mai mult spațiu verde per capita, și o speranță de viață mai mare decât Bucureștiul. La aceste atuuri se adaugă un trafic urban aglomerat, dar mai gestionabil și o rată a criminalității mai scăzută. Acestea sunt elemente concrete care definesc un loc unde oamenii simt că pot trăi mai bine, mai sănătos și mai în siguranță.

Însă arma secretă a Clujului pare să fie «vibrația» sa unică, alimentată de o vitalitate socială aparte. Deși capitala domină la capitolele clasice, de metropolă - Divertisment mai variat, Cultură și Sport (mai multe muzee, cluburi mai puternice), Shopping și Turism (grad de ocupare mai bun, durată de ședere mai mare) - totuși Clujul reechilibrează balanța și compensează avantajul Bucureștiului la capitolul Vitalitate

socială. Clujul este, per capita, mult mai tânăr și mai influențat de energia celor peste 70.000 de studenți, a căror pondere în populația totală este semnificativ mai mare decât în Capitală, având o comunitate mai implicată civic și mai coezivă.

Astfel, analiza comparativă București vs. Cluj nu este în principal despre o ierarhie de cifre, ci arată o diferență între două abordări. Pe de o parte, avem modelul de dezvoltare mai degrabă organică al Capitalei, caracterizată printr-o competitivitate economică intensă și uneori copleșitoare. Pe de altă parte, observăm abordarea mai planificată a Clujului, care pune un accent mai mare pe calitatea vieții, echilibru și spirit comunitar. Iar în 2025, balanța pare să încline, la limită, în favoarea celei din urmă.

Concluzii

Cum să citiți aceste concluzii: Cifrele, ipoteze de lucru, nu verdicte

Concluziile următoare reprezintă demersul nostru de a privi dincolo de cifrele brute ale indexului. Am căutat să identificăm tendințe emergente, tipare recurente și să construim narațiuni relevante pentru decidenții urbani, publici sau privați. Pentru a oferi o imagine cât mai fidelă, am îmbinat trei niveluri de cercetare:

- Am analizat statistic evoluția celor 51 de indicatori¹ pentru a identifica tipare și corelații;
- Am derulat o cercetare calitativă proprie² pentru a descoperi proiectele și inițiativele remarcabile din fiecare oraș, proces în care am primit informații valoroase și direct de la administrațiile locale;
- Acolo unde a fost necesar pentru contextualizare, am extins analiza datelor pe o perioadă mai lungă, dincolo de cele două ediții ale CITY INDEX, pentru a înțelege mai bine anumite traiectorii de dezvoltare.

Această abordare are însă și limitele sale inerente. CITY INDEX este un model, o simplificare necesară a unei realități complexe, iar o comparație între două ediții poate sugera direcții, dar nu cu valoare absolută. Unele variații de scor sunt mici și trebuie interpretate mai degrabă ca semnale, nu ca schimbări structurale. De asemenea, legătura dintre o politică publică și un indicator este indirectă și adesea decalată în timp.

Rolul CITY INDEX nu este, așadar, de a evalua politici publice sau de a fi un instrument „hard” de planificare. Valoarea sa strategică este de a funcționa ca un barometru care oglindește efectele cumulate și indirecte ale deciziilor administrative, mediului privat și societății civile.

În plus, CITY INDEX analizează performanța municipiilor doar în limitele lor administrative, deși suntem conștienți că un oraș modern nu se termină la granițele sale formale. Dezvoltarea sa este intrinsec legată

de dinamica întregii zone urbane funcționale (ZUF). Din această perspectivă, concluziile trebuie citite ca o analiză a „nucleului” urban, recunoscând că forța sa este adesea amplificată de localitățile din jur.

De aceea, am tratat cifrele nu ca pe niște verdicte, ci ca pe ipoteze de lucru, pe care le-am dezvoltat și ilustrat prin câteva exemple calitative. Acestea surprind dinamici care nu apar direct în indicatori, dar care conturează mai bine poveștile urbane.

Ele sunt interpretări strategice – încercarea noastră de a traduce cifrele în narațiuni. Pot funcționa ca semnale de tendințe, surse de inspirație și puncte de pornire pentru conversație, nu ca judecăți absolute. Nu oferă rețete, ci creează un cadru de reflecție despre viitorul orașelor din România.

Foto: Primăria Cluj-Napoca

- 1 Indicatorii menționați în text (ex. Fonduri UE atrase, Divertisment, Ranking universitate etc) sunt definiți în Anexa 1
- 2 Exemplele calitative din raport au rol ilustrativ, menite să contextualizeze rezultatele, fără a implica o relație cauzală directă între acestea și variația scorurilor sau rankingurilor.

1 Mărimea contează, iar decalajul dintre orașele mari și cele mici tinde să se mărească

CITY INDEX 2025 confirmă ceea ce teoria urbană numește „economii de aglomerație”: orașele mari³ performează mai bine pentru că dispun de o masă critică de populație și activitate economică. Această densitate generează un cerc virtuos, o piață a muncii mai diversificată, infrastructuri și servicii publice mai complexe, oportunități culturale și educaționale variate și o bază fiscală solidă care le asigură o capacitate administrativă și o autonomie financiară superioare. Spre deosebire de orașele mici, a căror capacitate de investiții depinde în mare măsură de fondurile europene, marile centre urbane au forța de a finanța o parte importantă a dezvoltării direct din bugetul local. Pe scurt, dimensiunea creează condițiile pentru ca dezvoltarea să fie mai rapidă și mai sustenabilă.

Acest mecanism se vede clar în scorurile din index: municipiile cu peste 200.000 de locuitori au obținut în 2025 o medie de 51,3 puncte, cele între 100-200.000 de locuitori 39,9 puncte, cele între 60 si 100.000 locuitori 36,15 puncte, iar orașele sub 60.000 de locuitori doar 30,9 puncte – cu peste 20 de puncte mai puțin decât liderii. Colerația dintre mărimea populației și performanța a crescut și ea ușor, ceea ce arată că performanța

a devenit în ultimul an ușor mai dependentă de scară.

Avantajul marilor centre urbane nu este doar economic, ci și demografic. Ele reușesc să atragă tineri și forță de muncă activă, în timp ce orașele mici pierd locuitori și îmbătrânesc mai repede. Între ultimele două recensăminte (2011-2021), doar trei municipii reședință de județ (Alba Iulia, Bistrița și Vaslui) au înregistrat creșteri de populație, în timp ce restul au scăzut, în medie, cu peste 10%. În ultimii cinci ani, 61% dintre nou-sosiții (din intern sau internațional⁴) celor 41 de orașe s-au stabilit doar în cinci poli – București, Iași, Cluj-Napoca, Timișoara și Brașov, ceea ce arată concentrarea crescândă a resurselor umane. Chiar dacă recensământul din 2021 a confirmat fenomenul de suburbanizare, cu populația marilor orașe care migrează constant către zonele periurbane, polii de creștere și-au menținut forța de atracție la nivel regional și național.

Îmbătrânirea accentuează acest decalaj. Media procentului de populație peste 65 de ani a crescut de la 11,9% la 19,8% în ultimul deceniu (+67%), dar diferențele sunt mari între orașe. Centrele universitare precum Cluj-Napoca și Iași sunt relativ mai „tinere”, datorită afluxului

Foto: Visit Oradea

- 3 Termenii *orașe mari*, *medii* și *mici* sunt folosiți în acest raport într-un sens relativ, raportat exclusiv la eșantionul celor 41 de municipii reședință de județ analizate în CITY INDEX. Deși pragurile demografice pot diferi în literatura de specialitate (ex.: orașe mici < 20.000 locuitori), clasificarea noastră a fost adaptată pentru o analiză comparativă în acest grup: *orașe mari* – peste 200.000 locuitori; *orașe medii* – între 100.000-200.000 și 60.000-100.000 locuitori; *orașe mici* – sub 60.000 locuitori.
- 4 Pe bază de domiciliu (Buletin), total cumulată.

constant de studenți și absolvenți, în timp ce orașele fără motoare economice sau educaționale îmbătrânesc accelerat. Piatra-Neamț, Brăila sau Constanța au peste 22% din populație trecută de 65 de ani, ceea ce pune presiune pe sistemele sociale și pe piața muncii, în timp ce Vaslui sau Bistrița se mențin sub 17%. Interesant este că nu toate orașele mari urmează același tipar. Brașov și Timișoara, de exemplu, înregistrează o creștere a ponderii vârstnicilor peste media clusterului lor. Orașe apropiate de București, precum Slobozia și Alexandria, îmbătrânesc și ele rapid, probabil prin migrația netă a tinerilor spre capitală și scăderea natalității.

Pentru orașele mici și medii, acest exod al tinerilor creează un cerc vicios. Fără forță de muncă activă, vitalitatea economică scade; fără economie, nu există suficiente

oportunități pentru a reține sau readuce tinerii. Cercul vicios continuă și pe plan social. Dacă nu ai o populație tânără, vitalitatea socială și viața civică sunt, de asemenea, amortizate. În consecință, dimensiunea populației nu garantează automat succesul, dar creează condițiile necesare pentru a-l atinge. Rezultatele depind de modul în care administrațiile reușesc să valorifice resursele și să implementeze politici eficiente.

Lecția Alba Iulia despre cum poți depăși dezavantajul de populație

Alba Iulia este un exemplu de oraș mediu care a reușit să depășească dezavantajul dimensiunii și să intre în Top 10 CITY INDEX, printr-o strategie proprie, coerentă și consecventă. Cu o populație de sub 70.000 de locuitori, municipiul

este unul dintre puținele orașe care și-au crescut populația între recensămintele din 2011 și 2021. Fără a imita marile centre urbane, Alba Iulia a mizat pe transformarea patrimoniului istoric într-un motor de dezvoltare, generând o nouă economie locală bazată pe turism, servicii și evenimente și susținută de dinamismul zonei periurbane. Mai multe despre acest model de dezvoltare puteți citi în studiul de caz de la pagina 33.

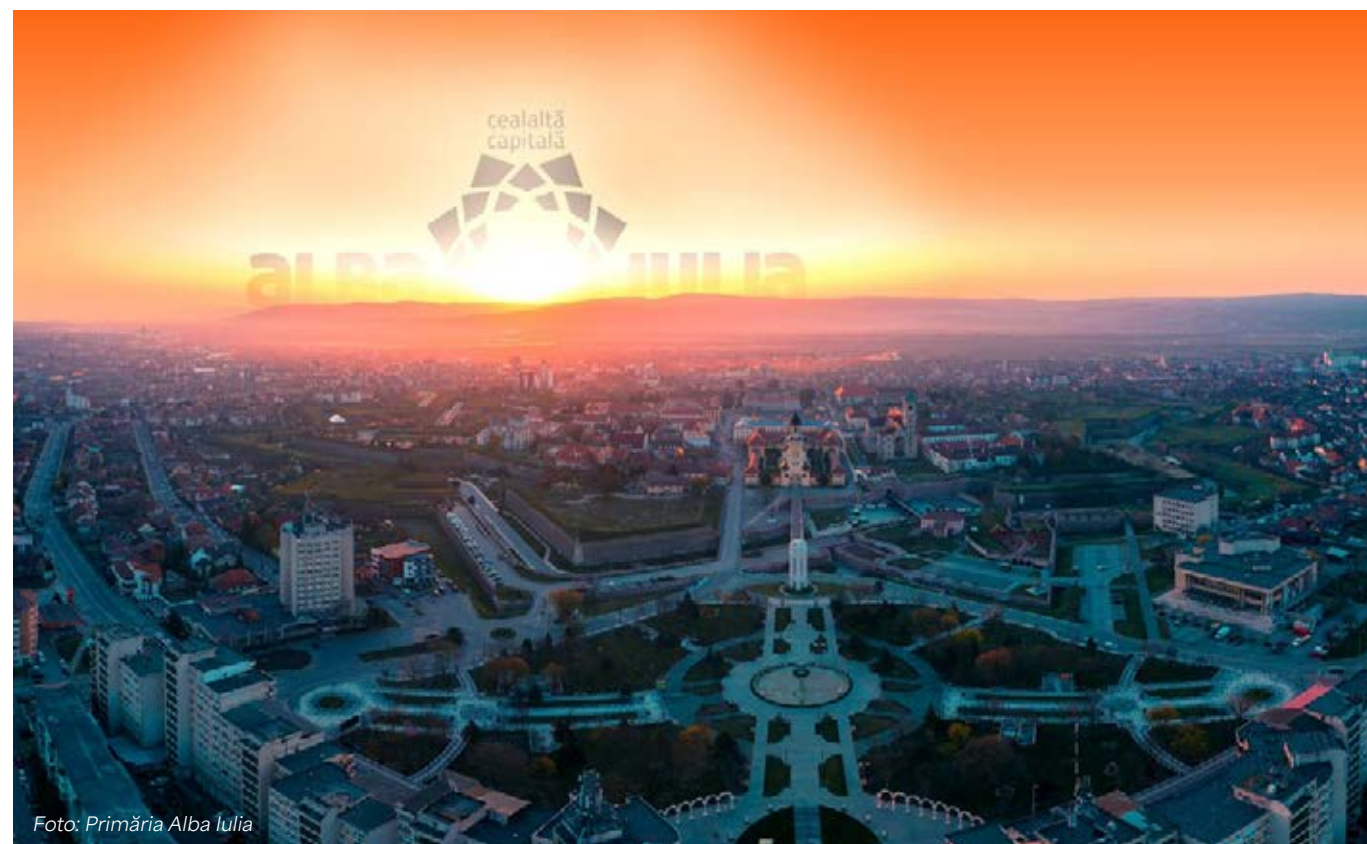

Foto: Primăria Alba Iulia

2 Divertismentul - factorul cu cea mai mare influență în performanța urbană

Datele din CITY INDEX 2025 arată că divertismentul, în sens larg - viața culturală, evenimentele, experiențele recreative și gastronomia - este factorul cu cea mai mare importanță relativă⁵ în explicarea performanței urbane (peste 10%), mai mult decât educația sau economia. Această realitate confirmă o tendință socio-economică importantă. Pe măsură ce în marile orașe din România se consolidează o clasă de mijloc, calitatea experienței de viață devine un element decisiv în atractivitatea urbană, odată ce nevoile de bază (locuri de muncă, infrastructură) sunt acoperite. Asistăm la dezvoltarea unei adevărate culturi a timpului liber, a cafenelelor, restaurantelor și evenimentelor, care transformă divertismentul într-o componentă esențială a unei vieți urbane de calitate. Rezultatul este validat și de percepțiile publicului: *Indexul de Atractivitate Urbană 2024*⁶ arată că oportunitățile de petrecere a timpului liber au fost percepute ca principalul factor al atractivității urbane, înaintea salariilor sau infrastructurii.

Mega-evenimentele - catalizatori economici și de imagine

În marile centre, divertismentul se traduce prin evenimente de anvergură internațională, care aduc nu doar vizibilitate, ci și un impact economic substanțial. Cluj-Napoca

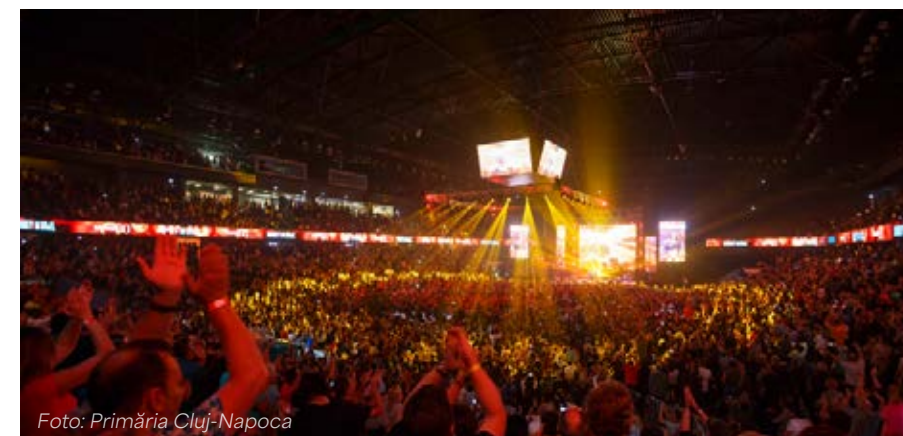

Foto: Primăria Cluj-Napoca

oferă poate cel mai elocvent exemplu prin festivalul UNTOLD, care a atras în 2025 peste 470.000 de participanți din peste 150 de țări, cu un impact estimat la 120 milioane euro asupra economiei locale. Beneficiile pentru HoReCa și comerț sunt evidente. Doar taxele și închirierile de spații publice au adus peste 1,3 milioane lei la bugetul local. Festivalul a devenit un pilon al brandului Clujului, menționat de publicații internaționale precum Billboard. Mai mult, influența sa culturală depășește granițele orașului: festivaluri de anvergură precum Electric Castle, deși găzduite în proximitate (Bonțida), se bazează integral pe infrastructura și resursele Clujului (cazare, transport, turism), demonstrând forța zonei sale metropolitane. Totuși, acest succes vine și cu provocări. Creșterea chiriilor și a prețurilor imobiliare riscă să excludă segmentele tinere și creative care au alimentat inițial vibrația culturală a orașului.

Bucureștiul exemplifică un model distinct, bazat pe densitatea și diversitatea scenei culturale. Creșterea de +3,8 puncte la scorul componentei *Vibrație*⁷ în 2025 reflectă nu doar concertele internaționale (Coldplay, Ed Sheeran) și viața de noapte, ci și consolidarea unor evenimente emblematice precum iMapp Bucharest, transformat într-o „Ligă a Campionilor” a artei vizuale, sau Zilele Bucureștiului, care integrează sub aceeași umbrelă iMapp, Bucharest Music Film Festival și „Străzi Deschise”. În plus, capitala inovează prin inițiative noi, precum Bucharest Street Art Festival și debutul viitorului Neversea CAPITAL pe Arena Națională, confirmând statutul Bucureștiului de pol regional al divertismentului. Efectele acestor inițiative se văd în indicatori ca experiențe culinare, divertisment, experiențe recreative, număr de înnoptări turistice.

5 Importanța relativă a fost determinată prin corelația Pearson dintre fiecare dintre cele 13 dimensiuni și scorul total, valorile fiind ulterior exprimate procentual pentru a ilustra contribuția fiecărei dimensiuni la performanța urbană. Rezultatele nu indică o relație cauzală directă, ci doar forța explicativă a fiecărei dimensiuni în raport cu scorul general.

6 Realizat de Institutul pentru Orașe Vizionate în anul 2024

7 Vezi detalii cu privire la indicatorii incluși în pilonul „Vibrație” în Anexa 1 a raportului.

Târgurile de Crăciun - transformarea iernii în sezon turistic

O tendință tot mai vizibilă este ascensiunea târgurilor de Crăciun ca motoare de atractivitate și identitate urbană. Sibiu, unul dintre pionierii acestor evenimente, a înregistrat o creștere de peste 280% a înnoptărilor în noiembrie-decembrie între 2010 și 2019, datorită târgului din Piața Mare. Bucureștiul atrage anual peste 1,5 milioane de vizitatori la târgul din Piața Constituției, dintre care aproximativ 30% sunt turiști străini, iar Craiova și-a consolidat brandul printr-un târg premiat la nivel european. Exemplele din Timișoara, Oradea sau Brașov confirmă aceeași direcție. Târgurile de Crăciun nu mai sunt simple evenimente sezoniere, ci veritabile motoare economice și de branding. Dincolo de spectaculozitatea lor, aceste evenimente oferă o soluție concretă la problema sezonității turistice cu care se confruntă multe orașe. Prin transformarea lunilor de iarnă într-o perioadă de vârf turistic, târgurile de Crăciun contribuie la extinderea duratei sezonului, la creșterea gradului de ocupare a unităților de cazare și la dinamizarea economiei locale într-o perioadă în general mai slabă pentru turismul urban.

Orașele mici și medii - autenticitate și identitate locală

În orașele mici și medii, divertismentul se construiește diferit, prin festivaluri de nișă, tradiții locale și activarea creativă a spațiilor publice. Alba Iulia valorifică specificul istoric prin Festivalul Roman Apulum,

ALBA FEST și competiția City Race, întărind brandul „Cealaltă Capitală”. Sibiu își menține poziția de lider cultural prin Festivalul Internațional de Teatru și o amplă rețea de muzee. Pitești îmbină tradiția Simfoniei Lalelelor cu evenimente moderne precum Romanian Science Festival. La Baia Mare, Colonia Pictorilor a fost transformată în spațiu pentru experiențe digitale imersive. Târgoviște a adus festivalul de teatru Babel FAST la cea mai mare participare internațională din istoria sa și a revitalizat Parcul Chindia cu o scenă plutitoare și o micro-librărie Cărturești. Vaslui a maturizat Open Camp Festival într-un pilon strategic de branding urban, iar Tulcea s-a poziționat ca pol al turismului gastronomic prin Conferința Națională a Punctelor Gastronomice Locale. Sfântu Gheorghe a lansat Seps Theatre ShowCase, dar și inițiative creative precum ArtBrunch, iar Bistrița a surprins cu Way Too Far Rock Festival, aducând pe scenă trupe internaționale și a relansat festivalul de film sub noul brand PASAJE International Film Festival.

Târgu Mureș a modernizat integral Complexul „Weekend”, pentru recreere urbană și a dezvoltat VIBE Festival, care a trecut de 110.000 de participanți în 2024.

Indiferent de mărime, orașele care investesc în viață culturală și recreativă autentică își cresc atractivitatea și performanța urbană. Pentru marile centre, mega-evenimentele aduc vizibilitate internațională și capital economic; pentru orașele mici și medii, festivalurile tematice, gastronomia și reamenajarea spațiilor publice sunt căi eficiente de diferențiere. În ambele cazuri, divertismentul și cultura funcționează ca forme de *soft power*, instrumente prin care orașele își proiectează identitatea, influența și capacitatea de a atrage oameni, investiții și atenție (vezi și concluzia 5 mai jos). **Astfel, divertismentul devine un factor esențial al performanței urbane în România de astăzi.**

3 Prosperitatea - între avantaj structural și recalibrare

CITY INDEX 2025 confirmă că marile orașe pornesc cu un avantaj structural clar în materie de prosperitate⁸. Corelația dintre dimensiunea populației și scorul economic rămâne ridicată (~0,62, mai mare decât pentru componentele *Calitate* și *Vibrație*), arătând că economiile diversificate, accesul la capital și bazele largi de angajatori le asigură performanțe peste media națională.

Totuși, ediția 2025 marchează o perioadă de ajustare, mai degrabă decât de recul. Scăderile de scor față de ediția 2024 sunt moderate la marile orașe (-0,05 puncte în medie), în timp ce orașele medii (60-200.000 locuitori) au resimțit mai puternic șocurile economice (-0,5 până la -0,6 puncte). Vulnerabilitatea principală a polilor mari este bugetară, nu structurală: subdimensiunea „Finanțe publice” înregistrează cea mai mare contracție (-0,176 puncte), în contextul presiunii pe veniturile locale.

În schimb, dimensiunile „Economie” și „Tehnologie și Cunoaștere” se mențin stabile sau chiar ușor pozitive în marile orașe, confirmând reziliența bazelor productive și inovative. Orașele mari din România, în special București, Cluj-Napoca, Timișoara și Iași, funcționează ca hub-uri economice naționale, beneficiind de concentrarea capitalului, infrastructurii și a forței de muncă. Această masă critică le conferă o reziliență și o capacitate de creștere superioare. Tendințele recente confirmă rolul lor central. Piața spațiilor industriale

și logistice a continuat să crească în 2024, consolidând poziția României ca hub strategic pentru Europa de Sud-Est. Stimulată de consumul intern, această expansiune este vizibilă prin concentrarea depozitelor în jurul marilor orașe, în special București, dar și prin noile proiecte de retail modern anunțate la Cluj și Constanța. Mai mult, strategiile naționale de dezvoltare - fie că vorbim despre inteligența artificială sau

Foto: Primăria Râmnicu Vâlcea

despre reindustrializare - se raportează explicit la crearea de „hub-uri regionale de inovare” și „clustere industriale”, posibile doar în orașe cu resurse academice și economice concentrate.

Diferențele sunt clare și în datele statistice. Deși datele salariale detaliate sunt disponibile doar la nivel județean, acestea reflectă fidel puterea economică a municipiilor reședință de județ, care funcționează ca principale motoare economice ale județelor respective. Astfel, Bucureștiul are cel mai mare salariu mediu net din țară în 2024 (~6.700 lei), urmat de județul Cluj (6.125 lei) și Timiș (5.859 lei). La polul opus sunt județe preponderent mici și slab industrializate, precum Teleorman (~3.873 lei), Hunedoara (~3.909 lei) sau Harghita (~3.958 lei). Clujul a devenit al doilea pol salarial după Capitală, cu peste 1.200 euro net lunar, peste media națională. În oglindă, orașele mici din est și sud (Vaslui, Călărași, Alexandria) rămân constant în partea inferioară a clasamentelor de prosperitate.

Însă avantajul structural nu anulează vulnerabilitatea conjuncturală. În primul rând, marile orașe au resimțit puternic criza costului vieții. Deși salariile nominale au crescut, inflația a erodat puterea de cumpărare reală. Mai vizibil, costurile locuirii au crescut accelerat. Cluj-Napoca a devenit cel mai scump oraș din țară (aprox. 2.800 euro/mp în 2024), semnificativ mai scump chiar decât Bucureștiul (1750 euro/mp) și de

⁸ Vezi detalii cu privire la indicatorii incluși în componenta *Prosperitate* în Anexa 1 a raportului.

apx. 3,5 ori mai mult decât cel mai ieftin oraș din țară (Reșița), iar chiriiile au atins recorduri. Aceasta a dus ca orașul Cluj Napoca să ocupe ultimul loc național la indicatorul Accesibilitatea locuinței - raportat la salariu este nevoie de peste 10 ani de muncă pentru a cumpăra un apartament de 55 m2, spre deosebire de Reșița, unde este nevoie de puțin peste 4 ani. În al doilea rând, au apărut semnale de încetinire economică selectivă. Piața muncii dă semne de stagnare, în special în sectorul IT, un motor tradițional al acestor centre, în timp ce costurile pentru afaceri, precum cele cu utilitățile, au continuat să crească. În fine, aceste șocuri s-au transmis și la nivel administrativ, punând presiune pe finanțele publice locale. În 2024, veniturile totale ale primăriilor au scăzut comparativ cu 2023 la 6 din cele mai mari 8 orașe din țară,

limitând capacitatea acestora de a răspunde crizelor.

În consecință, datele CITY INDEX 2025 nu indică o pierdere de prosperitate în marile orașe, ci mai degrabă o transformare a modelului lor intern. Pe termen scurt, acestea traversează o fază de recalibrare între creștere și sustenabilitate, în care costul vieții, presiunile bugetare și schimbările de pe piața muncii devin pârgii de ajustare. Pe termen lung, tocmai complexitatea funcțională a acestor ecosisteme, de la diversitatea economică, la adaptabilitatea capitalului uman până la robustețea infrastructurii, le conferă însă o capacitate superioară de a absorbi și transforma șocurile în oportunități pentru a se reinventa. Astfel, prosperitatea urbană tinde să intre într-o etapă în care performanța nu se mai măsoară

doar prin ritmul creșterii economice, ci și prin echilibrul dintre dezvoltare și bunăstarea locuitorilor. În timp ce marile centre reușesc să se adapteze acestor schimbări, multe orașe medii și mici nu dispun încă de aceleași resurse economice și instituționale pentru a-și menține reziliența, semnalând nevoia unei abordări mai echilibrate a politicilor urbane. Lecția este clară. Avantajul de scară trebuie dublat de politici inteligente de redistribuire, inova-re și protejare a clasei de mijloc, condiții esențiale pentru ca marile orașe să rămână nu doar competitive, ci și catalizatori la nivelul întregului sistem urban românesc.

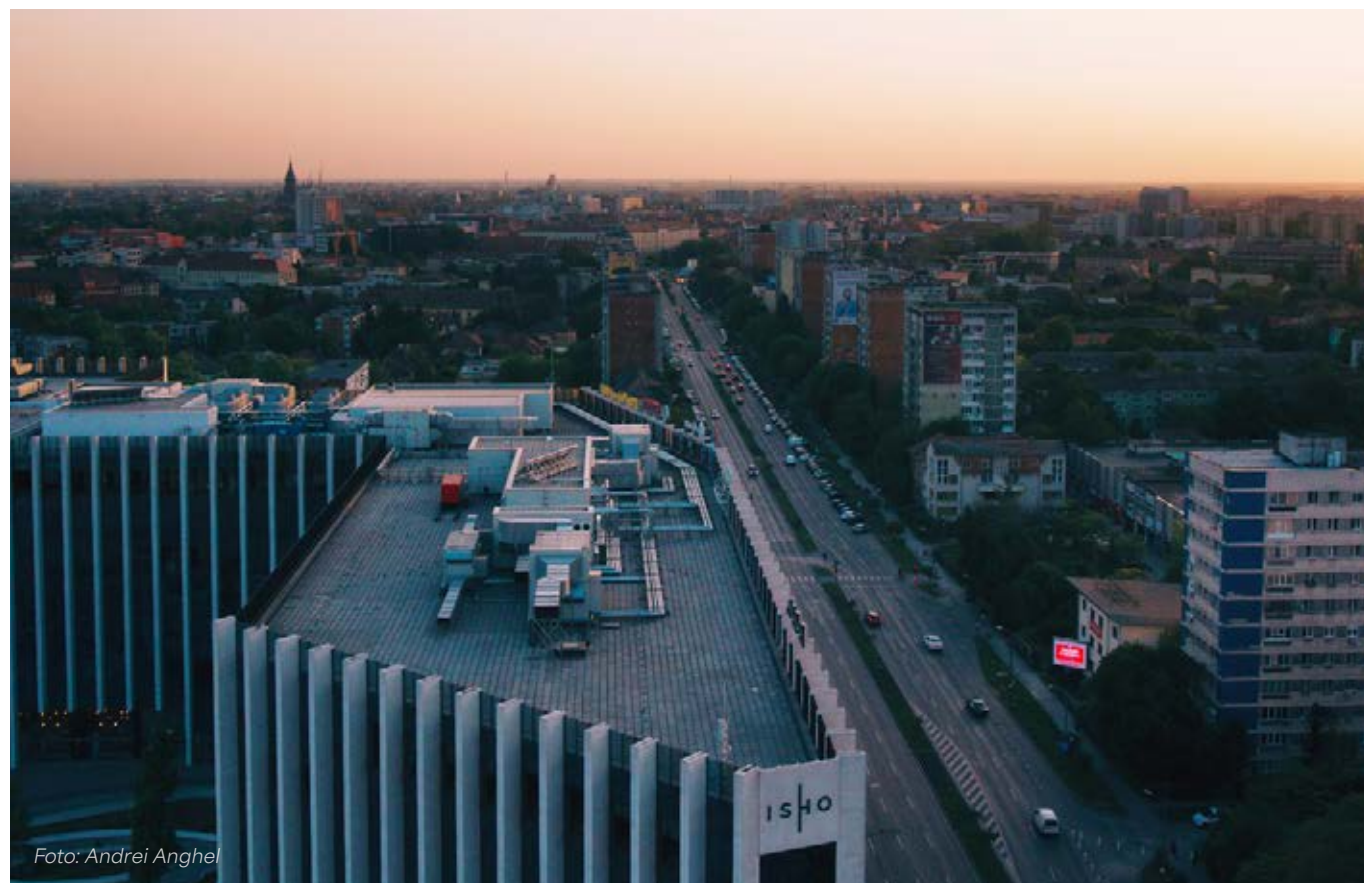

Foto: Andrei Anghel

4 Educația, cultura și sportul - motoarele re poziționării orașelor medii

Un trend confirmat de CITY INDEX

CITY INDEX 2025 arată că orașele medii⁹ (60.000-200.000 locuitori) și-au găsit tot mai clar o nișă de re poziționare în educație, cultură și sport. Dacă ediția anterioară evidenția „contradicții și discrepanțe”, acum datele tind să contureze un model mai coerent: aceste orașe au înregistrat cele mai mari creșteri vizibile la dimensiunile Educație (+0,33) și Cultură & Sport (+0,21), o indicație că strategiile locale încep să dea rezultate. Spre deosebire de marile centre, care își bazează în general competitivitatea pe scară și diversificare economică, orașele medii își construiesc atractivitatea prin consolidarea capitalului uman și printr-o viață comunitară mai intensă.

Educația - diferențiator strategic

Extinderea universităților din centrele universitare mari către orașele medii a schimbat atractivitatea acestora. În 2024 au apărut filiale sau programe universitare în Slatina, Alexandria și Râmnicu Vâlcea (Politehnica București), Arad (UBB), Baia Mare (UMF „Iuliu Hațieganu” Cluj), Călărași (USAMV București), Piatra Neamț (ASE și UAIC) sau Ploiești (UMF „Carol Davila” București). Aceste mișcări au crescut semnificativ scorul la

indicatorul de atractivitate a universității locale, reducând presiunea migrației studenților către centrele mari. În paralel, orașele medii au investit masiv în infrastructură școlară. Oradea finanțează anual universitatea locală, Bistrița a inaugurat un campus universitar de 500 de locuri, Focșani a deschis un complex educațional integrat, iar Sibiu are în plan crearea unui mare campus dual integrat în cadrul unui amplu consorțiu public-privat. Alba Iulia deja a semnat (iunie 2025) contractul pentru proiectarea

și construirea unui campus dual integrat similar. Cifrele din INDEX confirmă această tendință. În 2025, patru dintre primele zece orașe din România la calitatea învățământului liceal și gimnazial - măsurată prin rezultatele la Evaluarea Națională și Bacalaureat - sunt municipii medii: Alba Iulia, Bacău, Pitești, Suceava. Aceste rezultate arată poziționarea lor ca centre regionale de formare.

9 În această analiză, categoria „orașe medii” include cumulativ cele două clustere demografice definite în CITY INDEX - 60.000-100.000 locuitori și 100.000-200.000 locuitori. Valorile Δ (CITY INDEX 2025 vs. 2024) menționate în text reprezintă media acestor două segmente, calculată pentru a reflecta tendința generală a orașelor medii ca grup unitar de analiză.

Cultura și sportul contribuie la consolidarea identității urbane

În paralel cu educația, orașele medii au investit tot mai consecvent în infrastructură și evenimente culturale și sportive, transformându-le în instrumente de vizibilitate și coeziune comunitară. Sibiu și Târgu Mureș au modernizat săli polivalente, muzee și arene, organizând festivaluri și evenimente cu impact regional. La Tulcea, Muzeul de Etnografie și Artă Populară a fost complet reabilitat, iar Muzeul de Artă a găzduit o biennială internațională de grafică cu peste 150 de artiști. La Alba Iulia, Palatul Principilor a fost redeschis publicului în 2024, după o amplă restaurare, iar la Baia Mare Muzeul Județean de Istorie și Arheologie a intrat într-un proiect de modernizare de aproximativ 8 milioane de euro.

Aceeași dinamică se observă și în zona sportivă, unde cele mai mari creșteri la scorurile generale ale orașelor din CITY INDEX, provin din performanțele unor cluburi locale la competiții naționale și internaționale. În orașe precum Alba Iulia, Bacău, Ploiești sau Râmnicu Vâlcea, cluburile cu tradiție (CS Unirea Alba Iulia, CSM Bacău, CS Petrolul Ploiești sau CS Chimia Râmnicu Vâlcea¹⁰) continuă să ofere o bază solidă pentru sporturile consacrate – de la atletism și handbal, la volei și înot. Cluburile universitare și municipale, precum CS Universitatea din Alba Iulia, CSM Târgu Mureș sau CSM Suceava, mențin structuri

10 Exemplele provin din topul cluburilor cu cele mai multe puncte la indicatorul „Reputația cluburilor sportive” din CITY INDEX 2025.

Foto: Centrul de Informare Turistică Iași

polisportive complexe, care antrenează generații întregi și extind rețeaua competițională regională.

Dar trebuie evidențiate și performanțele cluburilor de nișă, cu rezultate remarcabile în sporturi individuale. ACS Iron Team Ploiești (powerlifting, medalii la Campionatul Mondial din 2024), CS Zamolxis Alba Iulia (forță), CS Saishin Karate Do Râmnicu Vâlcea și CS Liga de Est Vaslui (arte marțiale), ACS Puma din Sibiu (kickboxing) sau discipline mai rare precum popicele la ACS IRIS Târgu Mureș și modelismul tehnic la Suceava se regăsesc între cluburile punctate pentru rezultate oficiale.

Prin acest amestec de tradiție și inovație, orașele medii își consolidează tot mai clar identitatea culturală și sportivă. Investițiile în muzee, arene și cluburi performante cresc atractivitatea urbană și contribuie la reputația lor competitivă, măsurată și în CITY INDEX.

Foto: Primăria Târgu Mureș

Studiu de caz Alexandria, performanță surprinzătoare

Acest model de dezvoltare prin sport și identitate comunitară produce rezultate spectaculoase chiar și la orașe mai mici, așa cum o demonstrează cazul Alexandriei. Un oraș sub 50.000 de locuitori, clasat pe locul 2 la nivel național în CITY INDEX (în editia CITY INDEX 2024 a fost chiar pe locul 1) pentru reputația cluburilor sportive raportată la populație. Echipa feminină de baschet CSM Alexandria a atins finala Cupei României și s-a menținut în topul Ligii Naționale, devenind ambasador al orașului pe scena națională. În paralel, un tânăr din oraș a devenit campion mondial la karate IKU în Argentina, iar elevii de la Palatul Copiilor au obținut locuri frunțase la competiții naționale de karting și dans sportiv. Performanțele sportive au devenit un vector central de imagine și mândrie comunitară, demonstrând că un oraș mic poate construi un brand competitiv prin pasiune și excelență.

Aceste eforturi cumulate arată că orașele medii își găsesc drumul prin consolidarea capitalului uman și a identității culturale. Ele nu concurează direct cu București sau Cluj Napoca, ci își construiesc o nișă proprie: educație de calitate, infrastructură școlară modernă, evenimente culturale și performanțe

sportive. Rezultatul este vizibil atât în datele CITY INDEX, cât și în percepția comunităților. Orașele medii pot deveni centre regionale atractive, capabile să rețină talente și să creeze o viață urbană bogată, chiar și fără resursele marilor metropole.

5 Anatomia clasamentului - la vârf, la mijloc și la bază

Analiza CITY INDEX 2025 arată o structură ierarhică a performanței urbane, caracterizată prin stabilitate în eșalonul superior, o competiție intensă la mijlocul clasamentului și, cel mai important, mecanisme de progres fundamental diferite între orașele de top și cele din partea inferioară. Această dinamică este confirmată de date externe și de natura proiectelor de dezvoltare prioritizate de fiecare categorie de orașe, conturând o imagine a unor traiectorii de dezvoltare distincte.

Stabilitate la vârf, competiție acerbă în plutonul de mijloc

CITY INDEX 2025 confirmă un fenomen deja observat și în alte studii. În zona de elită există stabilitate, în timp ce restul clasamentului cunoaște re poziționări rapide. Top 10 orașe rămâne aproape identic cu cel din 2024 - Cluj-Napoca, București, Sibiu, Brașov, Timișoara, Iași, Oradea, Târgu Mureș, Alba Iulia și Constanța, cu doar câteva permutări interne. (Indiferent de metodologia utilizată și studiu realizat, pe date obiective sau perceptuale, un grup restrâns de orașe - București, Cluj-Napoca, Brașov, Sibiu, Timișoara, Oradea și Iași - domină constant primele poziții). Diferența consistentă de scor dintre locul 10 și locul 11 (aproximativ 4 puncte) confirmă existența unei bariere ridicate de intrare în „liga mare de top 10”. Cu alte cuvinte, pentru orașele din eșalonul imediat următor, pragul psihologic al topului 10 rămâne oarecum greu de depășit.

Foto: Primăria Cluj-Napoca

În schimb, în intervalul locurilor 11-20 competiția este intensă, cu mobilitatea cea mai ridicată dintre toate clusterelor. Diferențele de scor sunt adesea minime, sub 1 punct, astfel încât o schimbare la câțiva indicatori poate ridica sau coborî rapid un oraș cu mai multe poziții. Municipii precum Suceava, Târgoviște, Miercurea-Ciuc, Craiova, Bistrița, Pitești, Râmnicu Vâlcea, Baia Mare sau Arad și-au alternat locurile, demonstrând că în plutonul de mijloc „curșa” este deschisă și se joacă proiect cu proiect. Ambiția și strategia Craiovei din ultima perioadă începe să-și arate roadele, orașul a avansat vizibil la indicatorii de turism, număr de înnoptări, locuri emblematice, experiențe culinare și de shopping, dar și oportunități de cazare, în paralel cu îmbunătățiri la educația preuniversitară și universitară. În Arad, deschiderea unei secții de Informatică Economică a Universității Babeș-Bolyai a crescut atractivitatea academică, iar operaționalizarea Parcului Industrial Arad a produs salturi la indicatorul dedicat Infrastructurii economice. Bistrița a urcat zece poziții la Fonduri europene atrase în ultimii cinci ani (top 3 național), și-a fluidizat traficul odată cu finalizarea lucrărilor de infrastructură care blocau anterior mobilitatea și a crescut Speranța de viață până la aproape 79 de ani (locul 9 la nivel național). Baia Mare crește la Experiențe recreative, Spitale și medici, dar și la Indicele de Competitivitate urbană.

În intervalul locurilor 21-30, mobilitatea a fost mai redusă, însă câteva orașe dau semnale clare de progres. Galați a urcat trei poziții pe fondul investițiilor în mobilitate și spații urbane moderne - parcuri supraetajate în cartierele Mazepa și Micro 21, reabilitarea transportului urban, fluidizarea traficului și extinderea infrastructurii comerciale la Shopping City Galați împreună cu proiectul unui nou mall de peste 33.000 m². Bacăul avansează două poziții prin creșteri la Entertainment, Wellness și viață activă, dar și prin dublarea traficului aerian față de 2023, ceea ce i-a sporit conectivitatea externă. Ploieștiul urcă discret, îmbunătățindu-și ecosistemul sportiv și inovativ, vizibil în indicatorii de Cluburi sportive și Indicele de inovare.

În schimb, în partea inferioară a ierarhiei în clusterul 30-41, dinamica rămâne relativ redusă. Botoșani a urcat prin extensia Universității Iași, prin Muzeu, Traficul urban și Accesibilitatea locuințelor, dar Tulcea, deși a progresat la Parcuri și Gradul de accesare a fondurilor UE, a rămas pe loc pentru că ritmul altora a fost similar și din cauza scăderilor la alți indicatori. Focșani a câștigat la Finanțe publice, dar a pierdut la vibrație culturală, stăgănând în clasament. Pentru orașe precum Giurgiu, Brăila, Călărași sau Alexandria, ieșirea din zona inferioară a clasamentului se dovedește dificilă, eforturile de dezvoltare nefiind încă suficient de vizibile în date pentru a le revitaliza și a produce un salt semnificativ.

Mecanisme de progres diferențiate: „Soft power” vs. acumulări de bază

Analiza comparativă sugerează și un alt element interesant. Orașele din top și cele din partea inferioară a clasamentului avansează prin mecanisme fundamentale diferite. Această diferență descrie, în esență, etape distincte pe scara dezvoltării. Municipiile de top progresează mai degrabă prin instrumente de „soft power” - educație, cultură, creativitate, capital uman -, în timp ce orașele din eșalonul inferior în special prin acumulări de „hard power” - infrastructură, servicii publice și investiții fundamentale.

Foto: Primăria Galați

ORAȘELE DIN VÂRF își datorează ascensiunea (sau consolidarea) în primul rând elementelor care țin de atractivitate, educație, cultură și experiențe urbane. Cele mai mari creșteri față de ediția 2024 sunt legate de indicatori precum Rankingul universității locale, Muzee și instituțiile de artă, Entertainment, Experiențe recreaționale, Wellness & viață activă, Locuri emblematice, Implicare civică, Competitivitate urbană și Inovare. Aceste rezultate confirmă că orașele de elită își construiesc performanța nu prin extinderea infrastructurii, ci prin consolidarea capitalului uman, a culturii și a vibrației comunitare. Cu nevoile de bază deja acoperite într-o bună măsură, ele se concentrează pe satisfacerea nevoilor superioare ale locuitorilor: apartenență, stimă, auto-actualizare. Cluj-Napoca este probabil exemplul emblematic al orașului care a atins acest nivel. După ce și-a modernizat infrastructura în anii trecuți, acum culege roadele

unei vieți culturale efervescente și a unei comunități de tineri profesioniști care îl fac cel mai vibrant oraș al țării și (încă) oraș-magnet al generației tinere. Bucureștiul, deși are probleme structurale (trafic, poluare), compensează prin oportunitățile sale unice de joburi bine plătite, universități de top și cea mai bogată scenă de divertisment, shopping și viață de noapte, lucruri care îl mențin pe locul 2 în performanța urbană. Extinderea Festivalului Internațional George Enescu către centrele culturale majore – Iași, Cluj-Napoca, Timișoara, Sibiu și Brașov – confirmă rolul investițiilor în "soft power" ca generator de vizibilitate, prestigiu și venituri. În același registru, Oradea s-a remarcat prin creșteri la indicatorii turistici (număr de înnoptări și durată medie de ședere), printr-o strategie coerentă de visitor economy coordonată de entitatea locală Visit Oradea. Craiova a câștigat mult în zona de vibrație urbană și experiențe turistice prin

proiecte și inițiative ambițioase, iar Râmnicu Vâlcea a valorificat poziția geografică prin dezvoltarea activităților recreaționale. WTA 250 UniCredit Iași Open și ATP Challenger 100 fixează lașul pe circuitul internațional, cu efecte de imagine și economie locală; în paralel, Silk District propune un model de regenerare urbană inovator de tip „cartier de 15 minute”. Revenirea Cazinoului din Constanța, emblema orașului, ca spațiu cultural versatil marchează un pas important în repoziționarea orașului pe scena cultural-turistică, cu potențial de evenimente anuale recurente în extrasezon.

În ansamblu, orașele de top nu mai concurează prin infrastructură, ci prin reputație, inovare și calitatea experienței urbane, elemente de "soft power" care le transformă în poli regionali de atractivitate.

Foto: Primăria Municipiului București

Foto: Primăria Râmnicu Vâlcea

ORAȘELE DIN PARTEA INFERIOARĂ A CLASAMENTULUI

avansează (atât cât o fac) prin „acumulări de bază”. Atrag fonduri pentru infrastructură, încearcă să ofere servicii publice decente, valorifică resurse locale (terenuri disponibile, patrimoniu natural) și încearcă să acopere nevoile primare ale cetățenilor. Indicatorii care explică aceste mișcări – Fonduri UE atrase, Investiții publice, Conectivitate rutieră și feroviară, Parcuri industriale, Calitatea aerului, Amprenta verde, Spitale și medici, Indicele de accesibilitate al locuirii – confirmă o logică a dezvoltării „din temelii”. Pentru aceste orașe, fondurile europene reprezintă principalul motor de progres. Reșița este probabil exemplul cel mai vizibil. Orașul este lider național la atragerea de fonduri UE per capita în ultimii

cinci ani, cu investiții majore în transport public și reabilitări urbane. Strategia sa a produs însă rezultate mixte: conduce la indicatorii privind calitatea aerului, spațiile verzi, fondurile absorbite și investițiile publice, dar rămâne per general pe locul 30 din 41 în clasament, tocmai pentru că îi lipsesc elementele de vibrație urbană și dinamism economic. Focșani și Buzău au urcat cu proiectele de conectivitate – autostrada A7 și modernizarea rețelelor de apă și canalizare (Focșani) și prin îmbunătățirea Calității aerului și Parcuri (Buzău). Slobozia a înregistrat una dintre cele mai mari creșteri față de 2024 la indicatorul Fonduri europene atrase, iar Călărașiul s-a remarcat prin îmbunătățirea accesibilității locuințelor și prin efortul investițional al administrației locale. Tulcea

a câștigat puncte importante prin atragerea fondurilor UE și dezvoltarea parcurilor (inclusiv prin ambițiosul proiect de pădure urbană de 61 ha, al cărui contract l-a semnat în 2024).

Pentru aceste orașe, progresul este mai lent, dar solid. Ele construiesc „hardul” dezvoltării – infrastructura, rețelele, serviciile –, peste care, în timp, va trebui instalat „software-ul” urban al identității și vibrației. Numai prin această tranziție de la acumulare la vizibilitate și reputație vor putea trece de la statutul de oraș funcțional la acela de oraș atractiv, capabil să inspire și să rețină oameni.

6 Neutralitatea climatică - un pariu comun al orașelor din toate palierele dezvoltării

România se distinge astăzi în peisajul european prin cea mai amplă rețea de orașe implicate în Misiunea europeană „100 de orașe neutre climatic” (Mission 100 - M100). În total, 13 municipii din România (30% din toate orașele incluse în CITY INDEX) s-au angajat oficial pe drumul către neutralitate climatică. Trei incluse direct în Misiunea europeană a Uniunii Europene - Cluj-Napoca, Sectorul 2 al Bucureștiului și Suceava (cu țintă de neutralitate pentru anul 2030) și alte zece reunite în hub-ul național M100, coordonat de Ministerul Dezvoltării, Lucrărilor Publice și Administrației- Alba Iulia, Bistrița, Brașov, București (municipiul), Buzău, Constanța, Iași, Oradea, Reșița și Timișoara (cu obiectiv pentru 2035). Este cel mai mare grup de orașe-pionier din Europa, cu orașe de toate dimensiunile, un semnal puternic că tranziția verde nu mai este o nișă rezervată marilor centre, ci un angajament comun care redefineste direcțiile de dezvoltare urbană în România. Marile orașe își concentrează eforturile pe scalarea soluțiilor (mobilitate sustenabilă, eficiență energetică, regenerare urbana), în timp ce orașele medii și mici folosesc M100 ca pe o platformă de repoziționare și atragere de investiții verzi.

Chiar dacă CITY INDEX nu măsoară direct neutralitatea climatică - ci doar prin indicatori complementari de mediu (calitatea aerului, amprenta verde, spațiile verzi) - analiza comparativă arată că această aliniere strategică începe

să se reflecte și în performanțele urbane. Orașele care au intrat în M100 tind să înregistreze progrese vizibile la pilonul „Calitate”, dar și o repoziționare strategică în discursul public și politicile locale. În esență, participarea la M100 devine factor de coagulare și ambiție. Orașele își construiesc portofolii coerente de proiecte verzi, accesează rețele europene de know-how, finanțare și vizibilitate, își coordonează strategiile între administrație, universități și mediul privat.

Cluj-Napoca, primul oraș din România care a primit „eticheta” oficială a Misiunii UE, are deja în derulare proiecte-pilot de cartiere net-zero, sisteme integrate de transport și programe de reabilitare termică. Suceava, la rândul ei, este un exemplu relevant datorită strategiei sale de decarbonizare bazate pe energie regenerabilă, proiectele inițiate pe termoficare verde și producție locală de hidrogen. Sectorul 2 al Capitalei pilotează prin UrbanWise un model inovator de decarbonizare la nivel de cartier, iar Brașovul a fost printre primele orașe care și-au asumat ținte net-zero până în 2030, cu un portofoliu extins de proiecte în mobilitate, energie și biodiversitate urbană.

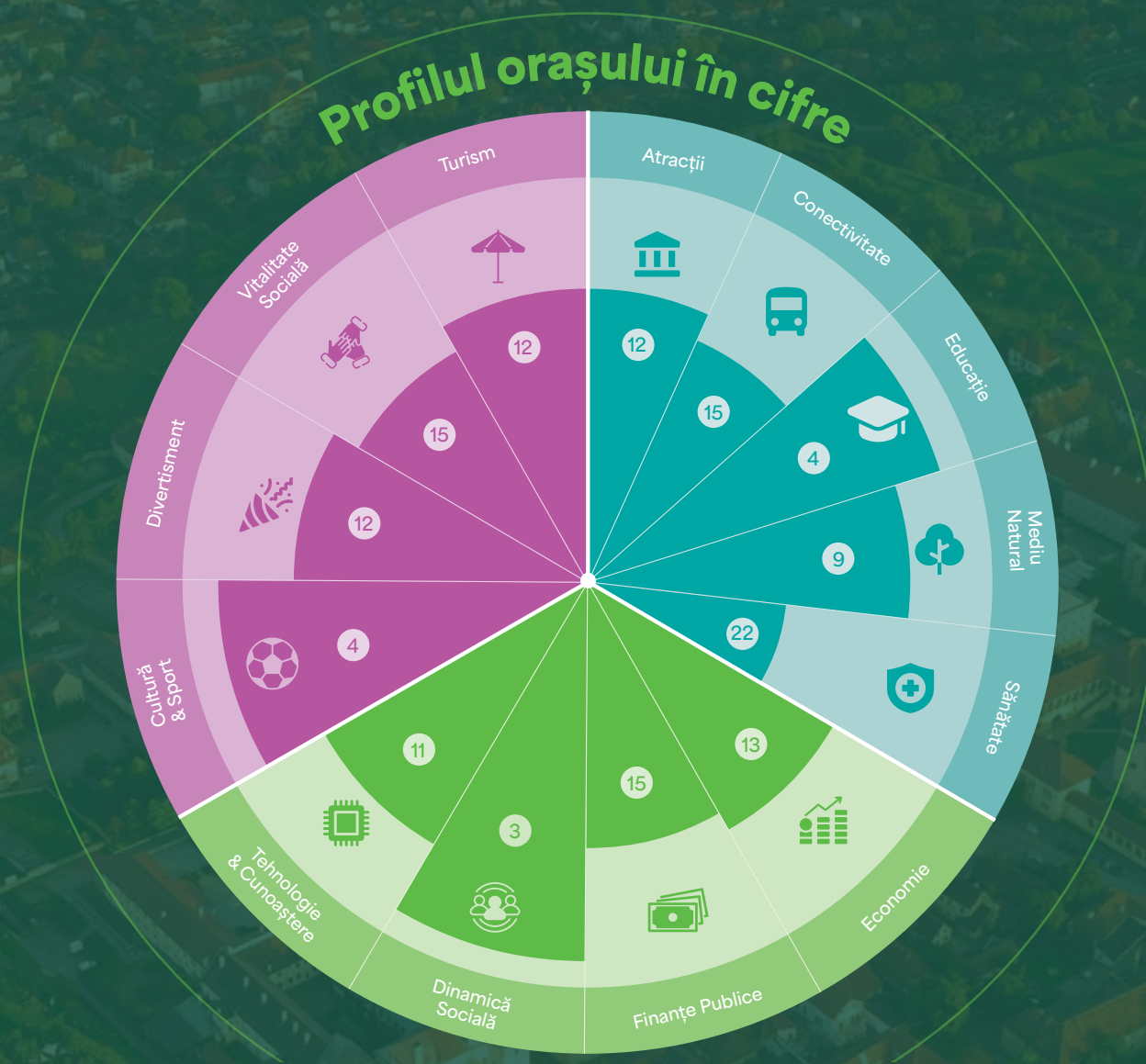
În același timp, orașele de dimensiune medie transformă tranziția verde într-un instrument de repoziționare. Oradea, prin strategia sa de visitor economy, corelează dezvoltarea turistică cu sustenabilitatea, accesând finanțări verzi și îmbinând estetica urbană cu eficiența

energetică. Buzăul experimentează conceptul de „școală circulară” și programe de economie verde, iar Alba Iulia și Bistrița investesc în coridoare verzi, piste de biciclete și digitalizare urbană. Reșița, fost oraș industrial aflat mult timp în declin după 1989, a devenit astăzi un exemplu inspirațional de renaștere urbană, printr-un portofoliu coerent de proiecte de regenerare și o poziționare curajoasă de brand, sintetizată prin conceptul „Flacăra și Oxigen”. Municipiul a direcționat cea mai mare parte a fondurilor europene către infrastructura ecologică, mobilitatea electrică (investiții finanțate și printr-o emisiune de obligațiuni municipale verzi), fiind și primul oraș din România post-revoluționară care a reintrodus tramvaiul.

Această convergență între orașe mari, medii și mici sub umbrela neutralității climatice sugerează faptul că tranziția verde devine un nou trend al dezvoltării urbane. Mai mult decât o temă de mediu, este și una de competitivitate, imagine și viitor. Participarea la M100 conferă vizibilitate europeană, deschide acces la expertiză și fonduri și, poate cel mai important, oferă un cadru pentru colaborare între administrații, mediul academic și sectorul privat. În același timp, oferă orașelor o poziționare strategică și o poveste coerentă, recognoscibilă pentru locuitori, turiști și investitori.

Poveștile din spatele cifrelor

Alba Iulia

Cifrele reprezintă ranking-ul orașului pe fiecare indicator și dimensiune, în raport cu celelalte 40 de municipii.

	Proximitatea monumentelor și rezervațiilor naturale	1	Rata de dependență demografică	20	
	Locuri emblematice	2	Conectivitate aeriană	22	
	Migrația internă netă	2	Indicele de calitate a aerului	23	
	Calitatea învățământului gimnazial + liceal	3	Diversitatea populației	23	
	Dinamica populației	3	Indicele de accesibilitate a locuinței	23	
	Companii mari	3	Proximitatea stațiilor turistice	23	
	Cluburi sportive locale	5	Wellness și viața activă	24	
	Oportunități cazare	6	Grad de ocupare turistică	27	
	Efort investiții publice	6	Conectivitate feroviară	28	
	Entertainment	6	Parcuri industriale	28	
	Experiențe culinare	7	Experiențe de shopping	29	
	Index trafic urban	7	Cifra de afaceri a orașului	29	
	Spor natural	8	Șomaj	30	
	Ranking-ul celei mai bune universități locale	9	Durata medie de ședere	31	
	Indice de inovare	10	Spitale & medici	32	

Foto: Primăria Alba Iulia

În primele două ediții ale City Index, Alba Iulia a fost o adevărată surpriză. Într-un clasament în care, inevitabil, orașele mari tind să atragă atenția și să confirme așteptările, un municipiu de dimensiuni medii a reușit să spargă tiparele.

Cu puțin peste 64.000 de locuitori, „Capitala Marii Uniri” s-a menținut doi ani consecutivi în top 10 al celor mai performante municipii reședință de județ, fiind singurul oraș sub 100.000 de locuitori care a atins această bornă. Am considerat că această performanță – obținută în fața unor orașe cu resurse economice și demografice mai mari – merită înțeleasă mai bine. De aceea, am ales Alba Iulia drept studiu de caz, pentru a analiza ce proiecte și politici publice au susținut această traiectorie și ce lecții pot inspira și alte comunități.

Această clasare este rezultatul unui parcurs strategic început cu mai mulți ani în urmă. Datele obiective din CITY INDEX conturează un profil complex: puncte forte notabile în domenii ce țin de calitatea vieții. Orașul este lider național în ceea ce privește calitatea sistemului de

educație, atractivitatea sa culturală și cadrul natural înconjurător – alături de provocări structurale care nu pot fi ignorate. Alba Iulia este printre puținele centre urbane din țară cu o dinamică demografică pozitivă, atrăgând locuitori noi în contextul unui trend național de scădere.

Pe de altă parte, datele scot la iveală și provocările structurale. Performanța economică generală este încă moderată, structura demografică este una de îmbătrânire, iar infrastructura de sănătate și modelul turistic – deși în creștere – indică un potențial consistent de îmbunătățire.

Cu toate acestea, Alba Iulia rămâne pe o traiectorie ascendentă, confirmată de poziția a 8-a în ediția City Index 2025. Ne-am propus să înțelegem mai bine care sunt mecanismele din spatele acestui parcurs:

cum un oraș românesc de dimensiune medie reușește să îmbine istoria cu inovația și ambiția într-un model de dezvoltare robust. Și, mai ales, ce lecții utile pot extrage și alte comunități din această experiență.

Studiul de caz de mai jos are la bază analiza indicatorilor din CITY INDEX, completată de dialoguri cu reprezentanți ai administrației și ai comunității locale. Pentru acuratețe, am inclus în text și formulări între ghilimele, redactate cu italic, preluate direct din aceste interacțiuni – expresii prin care administrația își definește propria identitate și viziune. În acest fel, am urmărit să identificăm ingredientele care au susținut evoluția Alba Iuliei – un exemplu de viziune, colaborare și inovație care poate inspira și alte orașe din România.

Viziune și Identitate - “Sufletul” Strategic al Orașului

Orice proces de transformare urbană începe cu o întrebare fundamentală: „Cine suntem?”. În cazul Alba Iuliei, răspunsul a fost formulat prin asumarea unei identități clare, aflate la intersecția dintre o moștenire istorică puternică și ambiția de a răspunde unei audiențe moderne. Administrația și comunitatea au împărtășit convingerea că *„trebuie să știi cine ești, ce ai și ce poți să faci - fără teama contextului”*.

Mentalitatea David vs. Goliat

Poziționarea geografică între doi poli regionali puternici, Cluj-Napoca și Sibiu, nu a fost percepută ca un dezavantaj, ci ca un stimulent. Alba Iulia și-a asumat rolul de „*David care se luptă cu doi Goliați*”, mizând pe o atitudine de „*mic, dar ambițios*”, capabil să compenseze prin inovație și curaj. Această mentalitate a fost încapsulată într-un brand de oraș curajos, creat cu mai bine de un deceniu în urmă: Alba Iulia - Cealaltă Capitală, care se definește ca „*oraș rebel, care nu se teme să piardă dacă există cea mai mică șansă să câștige ceva*”. O campanie simbolică a fost invitația adresată,

în mod neconvențional, Prințului Charles de a accepta titlul de „*Prinț al Transilvaniei*” - gest care, chiar dacă nu a primit un răspuns oficial, a generat vizibilitate internațională peste continente și fără un efort financiar alocat pentru asta.

Un ADN Istoric

Această atitudine este adânc înrădăcinată în istoria locului. „*Demnitatea princiară*” a capitalei de odinioară alimentează și astăzi ambiția și competitivitatea locală. Brandul „*Cealaltă Capitală*” și statutul oficial de „*Capitală a Marii Uniri*” sunt expresii moderne ale acestei identități. Investiția

masivă în reabilitarea Cetății Alba Carolina, începută în 2005, și care a revitalizat un spațiu militarizat și necunoscut locuitorilor, se reflectă direct în date: orașul se clasează în City Index pe locul 2 național la indicatorul Locuri emblematice, iar Cetatea, cu peste 37.000 de review-uri, este în top 15 cele mai recenzate locații din România pe Google, indiferent de categorie, și numărul 1 la categoria „*Atracții*” în CITY INDEX. Recenta includere a Castrului Roman Apulum în patrimoniul UNESCO consolidează această poziționare.

Spiritul de pionierat

Identitatea asumată, combinată cu ambiția istorică, a dat naștere și unei culturi a pionieratului. În 2013, Alba Iulia a fost primul oraș din România care a solicitat evaluare din partea agenției internaționale Moody's, primul care a colaborat cu Banca Mondială pe consultanță strategică și unul dintre pionierii brandingului urban în România, recunoscut la nivel european. Iar în 2023, a atras un credit de 15 milioane de euro de la Banca Europeană pentru Reconstrucție și Dezvoltare, devenind al cincilea oraș din România inclus în programul emblematic „*Orașe Verzi*” al BERD, un cadru internațional ce sprijină

Foto: Primăria Alba Iulia

comunitățile urbane în identificarea și soluționarea provocărilor de dezvoltare durabilă.

Totodată, orașul a valorificat simbolic și spiritul „unirii” prin evenimente de mobilizare a comunității, unele omologate ca recorduri Guinness: „*Marea Îmbrățișare*” (2009), „*Cea mai mare hartă a unei țări, creată din oameni*” (2018) și „*Masa care unește*” (septembrie 2025). Prin aceste acțiuni, brandul orașului este trăit și asumat, devenind o platformă pentru a uni comunitatea. Această filozofie continuă să evolueze și să se extindă regional, prin viziunea de a transforma Alba Iulia într-un hub pentru producătorii locali, conectând, prin brand, orașul cu zonele rurale înconjurătoare.

Viziunea: O „Insulă albastră” construită prin “creștere inteligentă”

Dincolo de atitudinea „*David cel rebel*”, Alba Iulia și-a conturat o viziune strategică de dezvoltare orientată spre calitatea vieții, un model de „*Creștere Inteligentă*” (Smart Growth) care refuză compromisul dezvoltării cu orice preț. Conceptul de „*insulă albastră*” (parafrizat după “Blue zones”) este o metaforă folosită de administrația din Alba Iulia pentru a descrie aspirația unui oraș armonios, echilibrat și atractiv pentru locuit, unde succesul se măsoară prin bunăstarea locuitorilor, nu doar prin cifre economice. Principii urbane precum „*oraș pentru oameni*” - inspirate de modele europene și urbaniști cunoscuți ca Jan Gehl - au stat la baza deciziilor de mobilitate, spații publice

și proiecte de bike-sharing, chiar și atunci când acestea au stârnit controverse locale. Crezul cunoscutului urbanist Jan Gehl a devenit un motto local: „*Un oraș bun este ca o petrecere reușită - oamenii rămân mai mult decât este strict necesar, pentru că se simt bine*”.

Această abordare se reflectă și în indicatorii obiectivi:

- Într-o Românie marcată de declin demografic, Alba Iulia este unul dintre cele doar trei municipii reședință de județ cu creștere a populației între recensămintele din 2011 și 2021.
- Între 2020 și 2024, a înregistrat un sold net pozitiv al migrației interne, situându-se pe locul 2 național la acest indicator în CITY INDEX.

Foto: Primăria Alba Iulia

● Ingredientul 2

O Echipă cu “ADN de ONG”

Dacă viziunea și identitatea reprezintă fundația strategică a orașului, motorul performanței pe termen lung a fost o echipă de oameni cu o cultură și stabilitate atipice pentru administrația publică din România.

Foto: Primăria Alba Iulia

Oamenii potriviți, la momentul potrivit

În 2003, administrația a luat o decizie neobișnuită pentru acea perioadă: a creat o structură dedicată atragerii de fonduri și a recrutat 14-15 specialiști veniți din sectorul non-guvernamental, nu din rândul funcționarilor publici tradiționali. Astfel, a fost adus în administrație un „ADN de ONG” – orientat spre misiune, impact și sustenabilitate. Contractual, echipa a rămas flexibilă, ceea ce a permis menținerea unei conexiuni cu dinamica reală a comunității.

Stabilitate, continuitate și dezvoltare

La peste două decenii distanță, nucleul inițial al echipei rămâne aproape intact: din cei 20 de membri actuali, 14 sunt aceiași care au început în 2003. În ultimul deceniu li s-au alăturat 11 colegi noi, cu o medie de vârstă de 35 de ani, alături de zeci de voluntari implicați în Compartimentul de relații

internaționale, parteneriate și inovare urbană. Împreună, completează efortul de atragere a finanțărilor externe – atât prin programele clasice (PNRR, POR), cât și prin proiecte de inovare, cercetare și parteneriate internaționale finanțate direct de Comisia Europeană (LIFE, Horizon Europe, Interreg Europe, URBACT, EUI, Erasmus ș.a.).

Această durabilitate instituțională a permis acumularea unei expertize consistente, dezvoltarea unei culturi organizaționale solide și conectarea administrației locale la tendințele europene și rețelele internaționale. În paralel, stabilitatea politică la nivel local a asigurat continuitatea proiectelor și strategiilor, precum și un cadru favorabil pentru dezvoltarea profesională a echipelor.

Guvernare cu suflet de activist

„ADN-ul de ONG” a modelat filosofia de lucru a echipelor de proiecte, care a funcționat ca facilitator al

dezvoltării comunitare. Accentul a fost pus pe parteneriate și pe impactul pe termen lung, nu pe o logică tranzacțională dependentă de finanțare – „unde dacă dispăre finanțarea, a dispărut și motivația”. Administrația a încurajat constant organizațiile civice să colaboreze între ele și a susținut transferul de know-how pentru a construi un ecosistem local mai autonom. Un exemplu ilustrativ este preluarea de către primărie a coordonării naționale a mișcării de filantropie *Marțea Generozității* (o mișcare începută în SUA sub numele de Giving Tuesday).

Provocarea strategică rămâne aceea de a transfera această cultură a performanței din nucleul restrâns de proiecte către ansamblul administrației, astfel încât spiritul de misiune și orientarea spre impact să devină reguli generale de guvernare locală, asigurând astfel sustenabilitatea și continuitatea pe termen lung.

● Ingredientul 3

Colaborarea Sistemică - Parteneriatul ca Ecosistem

O viziune clară, o echipă dedicată și fondurile atrase sunt condiții necesare pentru succes, dar nu suficiente. Alba Iulia a înțeles devreme că dezvoltarea nu vine doar din resurse financiare, ci și din capacitatea de a colabora. Cultura parteneriatului a devenit un mecanism strategic, folosit pentru a depăși limitele unui oraș de dimensiune medie.

Arhitectura unui ecosistem de parteneriat

Dincolo de colaborarea internă, proiectele complexe au fost realizate prin alianțe strategice cu mediul privat și academic. Cel mai relevant exemplu este proiectul Campusului pentru Învățământ Dual, o investiție de peste 21 de milioane de euro. Primăria a acționat ca integrator, construind un consorțiu cu 20 de parteneri: patru primării, Consiliul Județean, două universități, 5 licee tehnologice și opt mari companii private. Modelul arată cum o rețea bine structurată poate atinge obiective inaccesibile unui singur actor.

La nivel regional, orașul promovează constant ideea de conurbație, colaborând cu localitățile vecine (Sebeș, Cugir, Ciugud) pentru proiecte comune, evitând logica competiției sterile între orașe.

Comunitatea, un partener strategic

Cel mai avansat strat al acestui ecosistem este cel civic. Alba Iulia a mers dincolo de consultările formale și a instituit un model de guvernare colaborativă. Au fost create grupuri urbane consultative, formate din experți externi, companii și ONG-uri, care au contribuit la

strategia de dezvoltare și la monitorizarea implementării acesteia.

Au apărut și forme inovatoare de implicare: un model „win-win” prin care tineri arhitecți au lucrat voluntar la elaborarea unor Planuri Urbanistice Zonale, în schimbul mentoratului din partea arhitectuluișef. Aceste inițiative, care au transformat comunitatea din spectator în partener activ, se reflectă și în poziția bună a orașului la indicatorul *Implicare civică* din CITY INDEX (locul 14 național).

● Ingredientul 4

Ingeniozitatea - Știința de a face mult cu puțin

Un oraș de dimensiuni medii, cu o forță economică moderată, nu poate concura cu marile metropole doar prin volum de investiții. Alba Iulia a arătat însă că ingeniozitatea poate deveni o resursă la fel de valoroasă ca un buget generos, atunci când investițiile sunt gândite strategic și completate de soluții creative.

Filozofia „Hardware + Software”: Cum Infrastructura Prinde Viață

La Alba Iulia, nicio investiție în infrastructură („hardware”) nu este considerată completă fără o componentă de „software” – conținut și acțiuni care să dea viață spațiului fizic. Reabilitarea Cetății

Foto: Primăria Alba Iulia

Alba Carolina a fost urmată imediat de întrebarea: „Avem o cetate frumoasă. Ce facem cu ea? Cum aducem oamenii aici?”. Răspunsul a venit printr-un calendar constant de evenimente, de la Festivalul Roman Apulum, pionier în reconstituirea istorică, până la ritualul zilnic al schimbului de gardă. Rezultatele se văd și în City Index: în 2025, Alba Iulia a ajuns pe locul 6 la indicatorul Entertainment, cu cinci poziții mai sus față de ediția precedentă.

Modelul “Fără Scuze”: Cum suplinești o lipsă instituțională

Ingeniozitatea se vede și în refuzul de a accepta o lipsă instituțională ca pe o fatalitate și a găsi soluții creative pentru a oferi comunității servicii de calitate. Festivaluri precum *Fête de la Musique*, turneul *Pianul Călător* sau *Alba Iulia Music & Film Festival* au suplinit absența unei filarmonici locale. În același timp, primăria a susținut constant trupa de teatru independent Skepsis, care de peste două decenii asigură o

stagiune teatrală stabilă, deși singura instituție de teatru local este Teatrul de păpuși Prichindel. Astfel, lipsa a fost transformată într-o oportunitate de a cultiva o scenă culturală flexibilă și diversă.

Finanțarea europeană ca amorsă, nu ca scop în sine

În Alba Iulia, fondurile externe, în special cele europene, sunt privite nu ca un scop final, ci ca un catalizator – o „amorsă” care pornește un motor ce trebuie să funcționeze pe termen lung. Filozofia este simplă: „Nu facem doar ca să bifăm acum o sumă și să o atragem din bugetul european, ci ea trebuie să se regăsească mai departe”. De exemplu, proiectul de reabilitare a Cetății, realizat cu fonduri europene, a fost punctul de pornire pentru întreg ecosistemul turistic și cultural de astăzi. La fel, sprijinul inițial pentru teatrul independent Skepsis, printr-o finanțare în cadrul programului “Tineret în Acțiune”, a fost sămânța din care s-a dezvoltat un partener cultural matur, care acum atrage

singur propriile finanțări europene. Acest mod de gândire asigură sustenabilitatea și evită capcana proiectelor care mor odată cu încheierea finanțării.

Externalizarea inteligentă ca mecanism de eficiență

Pentru a depăși rigiditatea birocratică, administrația a apelat la un model de externalizare inteligentă. În 2024, a fost creat Centrul Cultural Palatul Principilor – o instituție publică subordonată, dar cu un mod de operare mult mai flexibil. Această structură a preluat atât administrarea Palatului și organizarea evenimentelor, cât și coordonarea activităților de promovare turistică. Beneficiile au fost multiple: proceduri de achiziție mai rapide, posibilitatea de a angaja specialiști din mediul privat și o capacitate sporită de a atrage sponsorizări, întrucât companiile preferă să colaboreze cu o instituție culturală dedicată, nu direct cu primăria.

Studiu de caz

Modelul Smart City “Living Lab”

Poate cea mai spectaculoasă dovadă de ingeniozitate rămâne proiectul de pionierat Smart City lansat în 2018 – cel mai mare proiect-pilot de acest gen din țară, cu peste 100 de soluții testate, însă cu o particularitate unică: fără niciun cost din bugetul local. Alba Iulia nu a cumpărat tehnologie, ci a transformat întreg orașul într-un laborator viu, unde 45 de companii private au fost invitate să testeze gratuit peste 100 de soluții. Pentru comunitate, asta a însemnat o modernizare accelerată. S-au testat soluții pentru

administrație digitală (programări online, raportarea incidentelor, semnătura electronică), mobilitate (parcare inteligentă, monitorizare trafic, car sharing), turism (aplicații de promovare, tururi virtuale), educație (cataloage și clase digitale), sănătate (telemedicină, screening public) și infrastructură (iluminat inteligent, rețele de senzori, monitorizarea calității aerului).

Experimentul a stat la baza elaborării unei strategii Smart City pe termen lung, ale cărei rezultate se

văd azi: 95% din iluminatul public este smart, cu LED și telegestiune, iar urbanismul a fost digitalizat, peste 90% dintre cereri fiind astăzi depuse online. Hotărârile și dispozițiile circulă printr-un flux complet digitalizat, iar cetățenii își pot plăti taxele la terminale, direct de pe telefon sau prin portalul web. Dincolo de cifre, digitalizarea a transformat administrația într-un instrument mai transparent, eficient și apropiat de comunitate.

Studiu de caz

Modelul educațional integrat - resursă cheie

În ultimii doi ani, Alba Iulia a surprins constant în clasamentele CITY INDEX prin performanța excepțională la educație. În 2023 și 2024 s-a aflat pe primul loc la calitatea învățământului preuniversitar, iar în 2025 ocupă poziția a treia la nivel național. Media generală la Evaluarea Națională a fost de 7,89, promovabilitatea la Bacalaureat de 86,9%, iar media de Bac de 8,34 - cea mai mare din țară, pentru al treilea an consecutiv.

Aceste rezultate sunt consecința unui model educațional gândit pe termen lung, care aliniază sistemul de învățământ cu nevoile pieței muncii.

Filtrarea calității: o decizie curajoasă la nivel preuniversitar

Spre deosebire de multe alte județe, unde presiunea părinților și a școlilor duce la o supraofertă de locuri la liceu, Alba Iulia a adoptat o strategie curajoasă: doar 60% dintre locurile pentru absolvenții de gimnaziu merg către licee, iar 40% către școli profesionale și învățământ dual - un procent aproape dublu față de media națională (21%). Această decizie a ridicat nivelul minim de admitere în liceele tehnologice la 7,06, cea mai mare valoare din țară, ceea ce explică și rata mare de promovare la Bacalaureat.

Spre comparație, peste jumătate dintre orașele analizate au avut acest indicator sub pragul de 5.00. Prin direcționarea elevilor cu rezultate mai scăzute către un parcurs profesional valorizat, se ridică nivelul general al claselor de liceu, fapt ce se corelează direct (coeficient Pearson de 0.71) cu o rată de promovare a bacalaureatului mult superioară mediei naționale.

Învățământul dual: un ecosistem construit în timp

Învățământul dual a devenit un pilon strategic, susținut printr-un parteneriat de peste un deceniu între Consiliul Județean, Inspectoratul Școlar și companii private. Prin campanii active de informare "în fiecare sat al județului", s-a reușit schimbarea mentalității, demonstrând părinților și elevilor că o meserie bine plătită, într-un mediu de lucru modern, este o opțiune de carieră excelentă. Județul Alba

are astăzi 20% din locuri în acest sistem, comparativ cu media națională de doar 6,6%.

Acest model de învățare conectat la realitatea economică continuă și la nivel universitar. Extensia Universității Tehnice din Cluj-Napoca a adaptat programul pentru a le permite studenților să lucreze din primul an, având cursurile concentrate după-amiaza.

Proiectul fanion - Campusul pentru Învățământ Dual, o investiție de peste 21 de milioane de euro și un consorțiu de 20 de parteneri - confirmă maturitatea acestui model și investiția în educație ca o resursă-cheie. Astfel, educația nu este doar un domeniu de performanță, ci și un instrument de dezvoltare economică și socială, care oferă tinerilor motive reale să rămână și să își construiască viitorul acasă.

Foto: Primăria Alba Iulia

Provocările Viitoare

Modelul de dezvoltare al Alba Iuliei a livrat rezultate vizibile și recunoscute, dar orașul a ajuns într-un punct în care calitatea vieții trebuie dublată de consolidare economică și demografică pentru a-și asigura sustenabilitatea pe termen lung. Din această perspectivă, se conturează câteva provocări strategice majore.

Foto: Primăria Alba Iulia

Provocarea economică: construirea unui motor propriu de prosperitate

Cea mai evidentă vulnerabilitate a Alba Iuliei, confirmată și de CITY INDEX - unde orașul obține cel mai scăzut scor la dimensiunea *Prosperitate* - este legată de economie. Paradoxal, deși municipiul beneficiază astăzi de o conectivitate excelentă, fiind un nod regional pe axa Est-Vest datorită autostrăzii Sebeș-Turda, acest avantaj nu s-a tradus încă într-o activitate economică directă, pe măsura potențialului. Orașul nu are niciun parc industrial, iar cele patru mari companii care îi ridică performanța în topul național (#3) operează în proximitate, nu în municipiu. Modelul este astfel dominat de navetism, ceea ce se reflectă în indicatori precum cifra de afaceri (locul #29) sau rata șomajului (locul #30).

În plus, deși există două centre de inovare și transfer tehnologic - Albatech și un hub universitar - în 2024 nu a fost înregistrat niciun brevet, semnalând un decalaj între potențial și rezultate. Tocmai de aceea, orașul explorează acum crearea unei structuri dedicate promovării economice și atragerii de investitori, pentru a transforma poziția geografică și infrastructura într-un motor real de prosperitate.

Provocarea turistică: De la tranzit la destinație

Reabilitarea Cetății Alba Carolina a funcționat ca un catalizator pentru turismul local, declanșând o creștere a atractivității și stimulând apariția de noi spații de cazare, restaurante și servicii conexe. Numărul de turiști s-a multiplicat de cinci ori în ultimii 15 ani, ajungând la peste 86.000 de sosiri în 2024. Însă, în spatele acestui succes, se ascunde o problemă structurală: durata

medie de ședere a vizitatorilor a scăzut constant, coborând la doar 1,49 nopți (locul 31 în CITY INDEX), mult sub nivelul altor centre turistice precum Brașov, Cluj-Napoca sau Iași. Gradul de ocupare a unităților de cazare rămâne redus, la 25% (locul 27), iar sezonabilitatea accentuată, de 30%, confirmă statutul de destinație de tranzit. Miza este transformarea orașului într-o destinație de sejur, prin extinderea ofertei de produse turistice atractive și în extrasezon (de exemplu, târgurile de Crăciun) și printr-o colaborare mai strânsă cu un sector HORECA fragmentat și slab orientat spre parteneriat.

Provocarea demografică: vitalitatea unei comunități în schimbare

Deși Alba Iulia continuă să atragă rezidenți prin migrație internă, orașul se confruntă, la fel ca restul României, cu o îmbătrânire

accelerată a populației. Ponderea populației de peste 65 de ani a crescut constant și a ajuns la 19% – de trei ori mai mare decât în urmă cu trei decenii –, iar sporul natural este negativ. Indicatorul privind rata de dependență demografică (locul 20 național) confirmă presiunea crescută asupra populației active. Creșterea atractivității pentru tineri și, simultan, promovarea îmbătrânirii active devin priorități. În acest sens, titlul de „Capitală a Tineretului din România” pentru anul 2026 este un instrument strategic important, menit să mobilizeze resurse, să creeze programe pentru tineri și să-i ancoreze mai puternic în dezvoltarea orașului.

Provocarea implementării: menținerea ritmului și inovarea financiară

Succesul atragerii de proiecte aduce cu sine presiunea implementării. Alba Iulia are acum un portofoliu extins de investiții câștigate, iar livrarea lor la timp, conform regulilor stricte ale finanțatorilor, este o provocare în sine. În plus, modelul clasic bazat pe finanțări nerambursabile își arată limitele. Următoarea etapă va presupune identificarea unor mecanisme inovatoare de finanțare – de la parteneriate public-privat până la formule de atragere a capitalului privat – pentru a susține investiții de nouă generație, cum sunt reabilitarea termică a clădirilor sau extinderea rețelei de spații verzi. Un pas în această direcție este proiectul Across, prin care administrația explorează forme noi de colaborare cu mediul privat, aliniind obiectivele de responsabilitate socială corporativă cu nevoile comunității.

Foto: Primăria Alba Iulia

Concluzii: o rețetă replicabilă?

Alba Iulia a devenit în ultimii ani un exemplu atipic în peisajul urban din România: un oraș mediu care a reușit să urce constant în clasamentele de performanță, să inoveze și să își creeze un profil distinct. Viziunea asumată, echipa stabilă și dedicată, cultura parteneriatului, ingeniozitatea în folosirea resurselor

și investiția strategică în educație au demonstrat că dezvoltarea nu este doar o chestiune de resurse, ci mai ales de coerență și curaj.

Dar, tocmai pentru că a ridicat ștacheta așteptărilor, Alba Iulia se confruntă astăzi cu testul sustenabilității. Provocările economice,

turistice și demografice, precum și presiunea de a menține ritmul implementării, cer o nouă etapă de maturizare: un motor economic propriu, o ofertă turistică mai diversă, o strategie clară de atragere a tinerilor și mecanisme de finanțare inovatoare.

Ceea ce rămâne relevant pentru alte comunități este filosofia din spatele acestui parcurs:

1

Identitate și viziune: Începe cu cine ești. Înainte de a căuta soluții sau finanțări, un oraș trebuie „să știe cine este, ce are, ce poate să facă”. Fiecare comunitate are o „genetică” unică, puncte forte și slabe. Primul pas este să identifici acest potențial și să construiești pe el, fără teama de contextul regional.

3

Parteneriatul este resursă, nu o activitate. Lecția cea mai puternică este, poate, aceasta: „*nu banii ne-au ajutat să ne dezvoltăm, ci această resursă de a colabora cu alții*”. Pentru un oraș cu resurse limitate, construirea unui ecosistem de parteneri este o necesitate strategică. Trebuie căutați activ parteneri în mediul privat, în universități și, mai ales, în societatea civilă.

2

Investițiile trebuie să aibă și viață, nu doar ziduri. Alba Iulia arată că succesul vine atunci când infrastructura („hardware”) este dublată de programe și evenimente („software”) care dau sens și atractivitate spațiilor nou create, transformându-le în locuri în care oamenii vor să-și petreacă timpul.

4

Stabilitatea și curajul de a încerca soluții neconvenționale pot fi la fel de importante ca resursele financiare.

Astfel, lecția Alba Iulia este că un oraș mediu poate concura cu marile centre prin curajul de a-și construi propriul drum, pornind de la ceea ce este și valorificând ceea ce are. Totuși, aceste lecții nu pot fi copiate mecanic: fiecare comunitate trebuie să-și găsească propria formulă de dezvoltare, adaptată la identitatea, resursele și aspirațiile sale. Alba Iulia oferă un model de inspirație, nu o rețetă standard.

Echipa implicată

Echipa de lucru

Florian Filat, economist (manager proiect, culegere și analiză date)

Roxana Poede, PR Director (structură raport, cercetare calitativă exemple din orașe, redactare)

Marius Cristea, expert în dezvoltare urbană, vicepreședintele Institutului pentru Reziliență Climatică, Economică și Socială (design metodologie și analiză)

Oana Ioniță, consultant afaceri (culegere date)

Mulțumiri

De-a lungul procesului de colectare a datelor și interpretării rezultatelor, am beneficiat de feedback valoros din partea unui panel de experți din domenii variate. Le mulțumim pentru sprijin, pentru expertiza oferită și pentru timpul investit în îmbunătățirea acestui instrument. Orice erori rămân exclusiv ale noastre.

Contribuții metodologice (ediția 2024, menținute în 2025)

Metodologia CITY INDEX (structura, indicatorii, ponderile și procedurile statistice) a fost dezvoltată în ediția 2024 și menținută neschimbată în ediția actuală. Analiza statistică a urmat aceeași abordare, asigurând comparabilitatea între ediții.

Elena-Daniela Viorică, conf. univ. dr. habil., Universitatea “Alexandru Ioan Cuza”, Iași (analiză si metodologie statistică)

AHA Moments SRL, analiză statistică index

Codruta Mare, prof. univ. dr. habil., Universitatea Babeș-Bolyai, Cluj-Napoca (input metodologie)

Mihai Bârsan, consultant marketing, fondator Destinația Anului (input metodologie)

Erbașu Construcții

PARTENER STRATEGIC

Comitetul de supervizare

Felix Tătaru, Președinte Institutul pentru Orașe Vizionare

Georgiana Cujbă, fondator Institutul pentru Orașe Vizionare

Daniela Ioan, director place branding

Anexa 1
Tabel indicatori utilizați

Componentă	Domeniu	Indicator	Conținut indicator	Relevanță indicator	Sursă
 CALITATE	 Atracții	Locuri emblematice	Numărul, rating-ul și numărul de review-uri ale obiectivelor și reperelor turistice recomandate de rezidenți și turiști	Reflectă calitatea patrimoniului cultural și istoric, îmbogățind experiența rezidenților și vizitatorilor.	Tripadvisor.com + google places
		Monumente istorice	Numărul și calitatea monumentelor istorice (clasa A si B)		Institutul Național al Patrimoniului
		Proximitatea stațiunilor turistice	Numărul și calitatea stațiunilor turistice (interes național și local) la maxim 50 km de oraș	Evidențiază accesibilitatea și diversitatea opțiunilor de recreere, contribuind la atracția orașului pentru rezidenți și vizitatori în căutare de activități de relaxare și aventură în apropiere.	Ministerul Turismului
	 Conectivitate	Conectivitate aeriană	Numărul de călători cu avionul în fiecare aeroport și distanța până la cel mai apropiat aeroport	Ilustrează gradul de accesibilitate globală și atractivitatea orașului ca hub pentru călătorii și afaceri.	Asociația Aeroporturilor din România
		Conectivitate rutieră	Numărul și tipul de drumuri care conectează orașul (naționale, autostrăzi)		CNAIR
		Conectivitate feroviară	Numărul de trenuri care sosesc sau pleacă din fiecare oraș		SNCFR
		Index trafic urban	Timpul pierdut în trafic combinat cu viteză medie de deplasare în oras	Reflectă congestia traficului urban și impactul acesteia asupra timpului de deplasare cu mașina, influențând direct calitatea vieții rezidenților.	Google maps
	 Educație	Rankingul celei mai bune universități locale	Reputația universităților locale, inclusiv extensiile acestora, combinată cu numărul specializărilor universitare	Reflectă angajamentul orașului față de formarea și dezvoltarea continuă a unui capital uman de calitate, consolidând atractivitatea pentru studenți, familii și investitori, prin oferirea de oportunități educaționale de înaltă calitate ce stimulează inovația și creșterea economică.	Metarankingul național universitar
		Nivelul de educație	Ponderea populației cu studii superioare în total populație		RPL2021
		Calitatea învățământului gimnazial și liceal	Nota de la evaluarea națională combinată cu promovabilitatea și nota la bacalaureat.		Ministerul Educației
	 Mediu natural	Parcuri	Numărul, ratingul și numărul de review-uri ale parcurilor și zonelor de promenadă din oraș	Subliniază importanța spațiilor verzi și a zonelor de relaxare pentru sănătatea și bunăstarea locuitorilor, contribuind la calitatea vieții și la crearea unui mediu urban armonios și sustenabil.	Tripadvisor.com, google places
		Amprenta verde urbană	Suprafața rezidențială și industrială acoperită cu vegetație + suprafața pădure pe o rază de 1 km în afara suprafeței rezidențiale și industriale raportat la populația rezidentă.		Satelit Sentinel-2
		Vremea	Numărul anual de zile însorite, amplitudinea medie a temperaturii înregistrate în oraș, număr de zile cu temperaturi extreme, indicele de disconfort termic	Reflectă climatul orașului, influențând activitățile de zi cu zi și starea de bine a rezidenților. Un număr mare de zile însorite și o climă blândă poate crește atractivitatea locației pentru turism și viața de zi cu zi, contribuind la o mai bună calitate a vieții.	Meteoblue.com, ANM

Componentă	Domeniu	Indicator	Conținut indicator	Relevanță indicator	Sursă
 CALITATE	 Mediu natural	Proximitate parcuri naturale și naționale	Numărul parcurilor naturale și naționale la maxim 50 km de oraș	Reflectă accesul rezidenților și vizitatorilor la spații naturale protejate și la frumusețile naturale.	Ministerul Mediului
		Proximitate monumente și rezervații naturale	Numărul monumentelor și rezervațiilor naturale la maxim 50 km de oraș		Ministerul Mediului
		Indice de calitate a aerului	Valorile medii anuale ale calității aerului pe 4 indicatori în ultimii 3 ani	Indică nivelul de poluare, având impact direct asupra sănătății locuitorilor și atractivității orașului pentru locuire și afaceri.	Ministerul Mediului, Calitateaer.ro
	 Sănătate	Spitale & medici	Numărul de medici și paturi în spitale precum și calitatea spitalelor din recenziiile pacienților	Evidențiază accesibilitatea și calitatea serviciilor medicale, esențiale pentru sănătatea publică și atragerea de noi rezidenți și investitori.	INS + google places
		Speranță de viață	Speranța de viață a populației	Indică starea generală de sănătate și calitatea vieții în oraș, sugerând cum factorii ambientali, sociali și de sănătate conlucrează pentru a influența longevitatea locuitorilor.	INS

 PROSPERITATE	 Economie	Companii mari	Numărul de companii din Top 300 ca cifră de afaceri, cu sediul în oraș	Reflectă atractivitatea orașului ca centru economic și capacitatea sa de a găzdui entități corporative majore, stimulând creșterea economică și oferind locuri de muncă.	Listafirme.ro
		Densitate antreprenorială	Numărul de companii active raportat la populație	Indică dinamismul economic și sprijinul pentru inițiativele antreprenoriale, sugerând un mediu propice dezvoltării afacerilor și inovației, esențial pentru diversificarea economiei locale.	Listafirme.ro
		Cifra de afaceri a orașului	Cifra totală cumulată a companiilor cu sediul în oraș	Arată puterea economică și contribuția totală a afacerilor locale la economia orașului, subliniind prosperitatea și potențialul de creștere.	Listafirme.ro
		Angajați în sectorul privat	Numărul de angajați în sectorul privat raportat la populație	Evidențiază rolul sectorului privat în crearea de locuri de muncă și susținerea dinamicii economice, reflectând vitalitatea pieței muncii.	Listafirme.ro
		Parcuri industriale	Numărul și suprafața parcurilor industriale aflate în proximitatea orașului	Indică capacitatea orașului de a atrage și susține activități industriale și comerciale, esențială pentru dezvoltarea economică și crearea de locuri de muncă.	MDLPA
	 Finanțe publice	Finanțele locale ale orașului	Veniturile proprii ale administrației locale, în ultimii 5 ani, pe locuitor	Arată eficacitatea administrației locale în generarea de venituri din resursele comunității, crucială pentru autonomia financiară și sustenabilitatea dezvoltării urbane.	MDLPA
		Efort investiții publice	Cheltuieli de investiții publice în ultimii 5 ani, pe locuitor	Indicator al angajamentului orașului în revitalizarea și modernizarea infrastructurii, esențial pentru îmbunătățirea calității vieții și atragerea de noi investiții.	MDLPA
		Fonduri UE atrase	Fonduri europene plătite în ultimii 5 ani, pentru proiecte publice realizare în localitate, pe locuitor	Evidențiază capacitatea orașului de a mobiliza una dintre sursele principale de finanțare pentru proiecte publice de anvergură.	Ministerul Investițiilor si Proiectelor Europene

Componentă	Domeniu	Indicator	Conținut indicator	Relevanță indicator	Sursă
 PROSPERITATE	 Tehnologie și cunoaștere	Indice de competitivitate urbană	Numărul și dimensiunea firmelor care activează în domeniul tehnologiei înalte și al serviciilor intensive în cunoaștere	Reflectă capacitatea orașului de a atrage și dezvolta industrii de vârf și servicii bazate pe cunoaștere, indicând un mediu economic dinamic și inovator care stimulează creșterea și competitivitatea.	Listafirme.ro
		Indice de inovare	Dimensiunea ecosistemului de inovare (clustere și entități inovare și transfer tehnologic) și brevetele obținute	Subliniază puterea ecosistemului de inovare local, incluzând colaborarea între universități, companii și institute de cercetare, și măsoară capacitatea orașului de a genera inovații prin brevete, reflectând atractivitatea pentru investiții în cercetare și dezvoltare.	Ministerul Educației și Cercetării, OSIM, Ministerul Economiei
	 Dinamica socială	Rata de dependentă demografică	Raportul dintre populația care nu este în forța de muncă față de populația în vârstă de muncă	Arată echilibrul demografic dintre populația activă și cea dependentă (copii și vârstnici), influențând sustenabilitatea economică și sistemele de suport social.	INS
		Spor natural	Diferența dintre numărul persoanelor nou-născute și persoanele decedate	Oferă indicii despre sănătatea demografică și potențialul de dezvoltare al comunității.	INS
		Dinamica populației	Variația populației rezidente față de ultimul recensământ	Oferă o perspectivă asupra fluxului populațional, indicând atractivitatea orașului și capacitatea sa de a reține sau atrage rezidenți.	INS
		Șomaj	Rata șomajului	Influențează direct nivelul de trai și capacitatea de a atrage forță de muncă calificată. Reflectă echilibrul dintre oferta și cererea de locuri de muncă precum și puterea de cumpărare a populației.	INS
		Salarii	Nivelul salarial mediu		INS
		Indice de accesibilitate a locuinței	Salariul mediu raportat la pretul mediu a unui apartament în oraș		INS, imobiliare.ro
		Infracționalitate	Numărul infracțiunilor soluționate de poliție și infracțiuni declinate Parchetului raportat la populație	Evidențiază nivelul de siguranță și ordine socială din oraș.	INS
		Migrație internă neta	Diferența dintre plecările din și sosirile în localitate în ultimii 5 ani	O expresie a atractivității unui oraș, indicând capacitatea sa de a atrage și menține rezidenți.	INS

 VIBRAȚIE	 Cultură și sport	Muzee și instituții de artă	Numărul, ratingul și review-urile muzeelor și instituțiilor de artă din oraș	Reflectă oportunitățile locuitorilor și vizitatorilor de a se îmbogăți din artă și cultură, de a explora istoria și a se angaja în activități intelectuale și culturale.	Tripadvisor.com, google places
		Reputație cluburi sportive	Numărul cluburilor sportive cu puncte și punctele obținute de acestea la competiții naționale și internaționale	Subliniază prestigiul și performanța sportivă a orașului și amplifică oportunitățile rezidenților de a participa activ la sport, promovând un stil de viață activ și sănătos în rândul comunității.	Ministerul Sportului

Componentă	Domeniu	Indicator	Conținut indicator	Relevanță indicator	Sursă
 VIBRAȚIE	 Divertisment	Experiențe culinare	Numărul, rating-ul și review-urile restaurantelor și barurilor din oraș	Evidențiază diversitatea și calitatea opțiunilor culinare, subliniind oportunitatea de a explora bucătăria locală și a socializa în jurul mesei.	Tripadvisor.com, google places
		Entertainment	Numărul, rating-ul și review-urile activităților de distracție de la teatre, cinema, evenimente, muzica live, până la cluburi de noapte	Reflectă diversitatea și calitatea opțiunilor de entertainment, de la teatre și cinematografe până la cluburi de noapte și evenimente speciale. Indicatorul scoate în evidență capacitatea orașului de a oferi activități variate pentru socializare și distracție în timpul serii și nopții.	Tripadvisor.com, google places
		Experiențe de shopping	Numărul, rating-ul și review-urile experiențelor de shopping	Reflectă capacitatea orașului de a oferi opțiuni variate pentru cumpărături și explorare urbană.	Tripadvisor.com, google places
		Wellness și viață activă	Numărul, rating-ul și review-urile oportunităților de wellness și viață activă	Subliniază angajamentul orașului față de sănătatea și bunăstarea rezidenților, oferind o gamă variată de opțiuni de wellness și fitness, de la spa-uri la săli de sport, încurajând un stil de viață activ și echilibrat.	Tripadvisor.com, google places
		Experiențe recreative	Numărul, rating-ul și review-urile experiențelor recreative de la activități outdoor, cluburi și până la parcuri de distracție	Reflectă diversitatea și calitatea opțiunilor de recreere, încurajând activitățile fizice și aventurile în aer liber. Indicatorul evidențiază importanța pe care o acordă orașul dezvoltării unui mediu activ, oferind rezidenților și vizitatorilor oportunități ample de a se bucura de timp liber, sport și distracție, contribuind la o comunitate energică și sănătoasă.	Tripadvisor.com, google places
	 Vitalitate socială	Diversitate populației	Diversitatea etnică a populației la ultimul recensământ	Indică bogăția și pluralismul cultural al orașului, sugerând un mediu deschis, care favorizează interacțiunea și integrarea socială, contribuind la dinamica și vitalitatea comunității urbane.	RPL2021
		Indice de îmbătrânire demografică	Persoane peste 65 ani raportat la persoane sub 15 ani	Indicele de îmbătrânire demografică oferă indicii despre potențiala vibrație a orașului în viitor și influențează totodată capacitatea orașului de a susține o populație diversă și în curs de îmbătrânire.	INS
		Elevi & studenți	Proporția elevilor și studenților în populația totală	Prezența elevilor și a studenților înseamnă nu doar o energie și dinamism sporită, ci și un mediu propice pentru inovație, cultură și schimbare, contribuind la o atmosferă vibrantă și în continuă evoluție în cadrul comunității.	INS
		Implicare civică	Numărul ONG-urilor înființate raportat la populație	Evidențiază angajamentul și participarea activă a comunității în treburile orașului, promovând astfel o cultură a implicării civice și a responsabilității sociale.	Ministerul Justiției - registrul ONG-urilor

Componentă	Domeniu	Indicator	Conținut indicator	Relevanță indicator	Sursă
 VIBRAȚIE	 Turism	Oportunități cazare	Numărul, ratingul și review-urile oportunităților de cazare din oraș	Conturează nivelul de atracție turistică și capacitatea orașului de a oferi experiențe memorabile și pline de viață pentru vizitatori. Turismul este una dintre activitățile cu cel mai mare efect multiplicator la nivelul economiei și vieții sociale urbane.	Booking.com, INS
		Număr înnoptari turistice	Număr înnoptări raportat la capacitatea de cazare		INS
		Grad de ocupare turistică			INS
		Durata medie de ședere	Numărul total de înnoptări raportat la numărul total de sosiri turistice		INS

Anexa 2

Ranking orașe CITY INDEX pe fiecare componentă

Rank general 2025	Oraș	Calitate	Prosperitate	Vibrație	Populație RPL 2021
1	Cluj-Napoca	1	2	1	286,598
2	București	3	1	2	1,716,961
3	Sibiu	2	4	3	134,309
4	Brașov	4	10	4	237,589
5	Timișoara	8	3	7	250,849
6	Oradea	6	5	9	183,105
7	Iași	5	9	8	271,692
8	Alba Iulia	7	6	12	64,227
9	Constanța	17	18	5	263,688
10	Târgu Mureș	12	15	6	116,033
11	Suceava	13	32	10	84,322
12	Craiova	18	14	15	234,140
13	Bistrița	20	8	17	78,877
14	Târgoviște	15	16	16	66,965
15	Baia Mare	19	24	13	108,759
16	Miercurea Ciuc	25	23	11	34,484
17	Arad	24	12	14	145,078
18	Pitești	21	13	24	141,275
19	Râmnicu Vâlcea	10	29	20	93,151
20	Târgu Jiu	9	25	26	73,545
21	Zalău	23	11	27	52,359
22	Satu Mare	29	17	23	91,520
23	Bacău	34	19	18	136,087
24	Slatina	28	7	32	63,487
25	Piatra-Neamț	14	36	21	79,679
26	Galați	16	22	29	217,851
27	Sfântu Gheorghe	26	26	19	50,080
28	Deva	27	31	22	53,113
29	Ploiești	31	21	25	180,540
30	Reșița	11	34	33	58,393
31	Focșani	32	20	30	66,648
32	Botoșani	30	38	28	90,010
33	Vaslui	35	27	35	63,035
34	Buzău	33	33	36	103,481
35	Tulcea	37	28	34	65,624
36	Drobeta-Turnu Severin	22	40	37	79,865
37	Slobozia	38	30	31	41,550
38	Călărași	40	35	40	58,211
39	Alexandria	39	37	39	40,390
40	Brăila	36	41	41	154,686
41	Giurgiu	41	39	38	54,551

Date de contact

Dacă sunteți interesat să explorați în profunzime datele pentru propriul oraș sau pentru orașele competitive, să primiți un raport personalizat și o analiză detaliată pe cei 51 indicatori, sau chiar să organizați un seminar strategic pe această temă, puteți să contactați Institutul pentru Orașe Vizionare, email: **contact@iov.ro** sau telefon: **0745 316 613**.

CITY INDEX

Dezvoltat de

Institutul pentru
Orașe Vizionare

Partener strategic

FEDERAȚIA INSTITUTELOR ȘI
CENTRUL DE CERCETARE ȘI DEZVOLTARE
PENTRU O ECONOMIE SUSTENABILĂ

Târgu Jiu Piatra-Neamț Bacău Slatina Sfântu Gheorghe Galați Deva Ploiești Reșița Focșani Botoșani Buzău Vaslui Tulcea Drobeta-Turnu Severin Slobozia Călărași Alexandria

**Barometrul de
performanță urbană
41 de municipii**

Cluj-Napoca București Sibiu Brașov Timișoara Oradea Iași Alba Iulia

2025
Ediția a II-a